ՅՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1,862 — Կ. ՊՈԼԻՍ. 1902, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 6—19 — 18 ՇԱՊԱՒ 1320 — 6 ԹՇՐԻՒՆ ՍՍ 1318 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Բիւզանդիոն

ՀԱՑԱՔԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ

ԱԶԳԱՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

«Բուզանթիոն»
Journal arménien politique, financier et littéraire
Directeur-propriétaire
Բուզանդ Քէչեան
Կաղաղիոնի ճամբայ թիւ 23-25 Կ. Պոլիս

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ԲԻԼԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Kalé-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ՀԱՅ. ԵԿԵՂԵՑԻ

ՄԵՆՔ Ի՞ՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՊԱՏՐԱՍՏԵՆՔ ՄԸՐ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Գ.

Անուշադիր և ներսէս Գ. Կաթողիկոսի պատասխանէն հերակէաց Թոռ Կոստանդինին «Եւ ես հատատեցին առ մէզ զնաւասդնշէչվարութիւն, զոր հիմնադրեաց մեզ Աւուրբ Հոգին։ Զայլ փողոմն ոչինչ ուրիք լեալ ոչ գիտեմք և մեզ ոչպէս համարիմք եթէ այդ պատասխանէն կատարեալ իրաւնելոյն կատարեալ կամ և իր ժողովոյն Նիկիոյ ունի զնաւասդ հիմնադրութիւն։ Եւ ահնայն որ ասելի էան գոյն գան, Ռէև յետինն ցեղեցաւ էջէ, նզովեալ եղիցի։»

Դառնանք նոյն ձեռնադրիչ եպիսկոպոսի վրայ էլ խօսելու, քանի ասելի ազդու առնելու համար այդ մասին խօսելը. լաւ է որ մեր երեսելի Հայրապետներէ Յովհան Մանդակունւոյն խօսքերնէ իր պարզ լեզուով, որ Ս.Հոգւոյ մասնակցութեամբ կատարուած ձեռնադրել ազգերը և չնորհալիճան լինել Սիօնականութեամբ, Նզովուելով։

«Արդ ես զայս ըմբռնում դիտելոյ առնեմ՝ թէ որ զմանակ ազգս, զհնութս, որ ոչ կարէ կարգալ զԱւետարանն ի բեմի ի լուր ժողովրդոյն, և զնոսիոր ուսումն կարդի քահանայութեան ոչ է ուսեալ; զպատիժ քահանայանալոյ նորա ես կրէ՝ որ ձեռնադրեցն զնա. զի զհանդոյն և զուսեցոյն զմանզոյն զհնազոյս անձինք լուրեանց առնեմ։ Այլ օրէն է առաւել զգիտունն և զհնաօրեա կատարեալն արժանացուցանել այսմ շնորհի, որ կարող են ապերեցուանել զանձինս, և ես առաջնորդել ժողովրդեանն։ Վասն որոյ մեծի Պօղոսի ձեռնադրիչ բառարանին զոգիջ բարձեալ, ասէր Տիմոթեայ՝ Զեռս յոյիտէզ վերայ վազվզողի մի՝ դնիցես և մի՝ լիցիս ցնդորդ մեղաց օտրաց, և զաձեալ, մի՝ մատաղատանկ, զի մի հպարտացեալ ի դատաստան ասատանայի անկանիցիս»։ «Այլ զի զարս է, ասէ՝ քահանային անարատ լինել, որպէս Աստուծոյ անսեռի վերակոչ լինել հաւատարիմ բանին վարդապետութեան։ Արդ՝ զորօրինակ Պօղոս զՔրիստոս դնէ մէկնորդ Աստուծոյ և մարդկան և երկնաւոր և փրկանս ամենայն աշխարհի, արդ ո՛չ թզպաչէն նոյն օրինակ և քահանային օրէն է ամենայն անարատութեամբ լինել առաջնորդ և փրկիչք քաւութեան մեզաց ժողովրդեանն Աստուծոյ։ Արդ՝ եթէ վասն մեծին Մովսէսի ասէ գիր՝ եթէ հեղ և խնարհ և հանդարտ էր քան զամենայն մարդկ ասեալ և զամենայն իմաստութիւն եգիպտացւոց, զի թէ հեղն և հանդարտ և իմաստնն և անարատն ի բնոյ Աստուածարիւ պատգամաւորեալ մեզաց Աստուծոյ և մարդիւ ժողովրդեանն ալ կարաց ի մեզաց ողջ պահել զժողովուրդն և ապրեցուցանել զնոսա, իսկ քահանայք ապէսք և արատաւորք զի՞նդ կարեն ապրեցուցանել զժողովուրդն ի մեզաց, զոր զանձինս անգամ չկարեն պահել ի մեզաց։ Թէ՝ զի թէ ժողովրդեանն Աստուծոյ լինել առաքնդրէ և երաչխաւոր առնել յարքայութիւնն Աստուծոյ։ Բան զի զքեզ է և մի յանեակ։ Վասն որոյ պատշաճ առաքնդրաց եկեղեցւոյ զգուշանալ ի ձեռնադրելն զայն մարդ, որ ոչ կան և բանագիտական ուսանելք սատանալը, ի հարկէ զրանց ապրուստի և հագուստի ծախքը, ազօթարանը, այլոյնչ եկեղեցին չինողն ու պատերով կտաւոտոզով աշխարհական ժողովուրդը պիտի հոգայ, բայց ի՞նչպէս և ի՞նչ կերպով։ Ո՛վ որ մեր վանքերու, եկեղեցիներու և նրանց մէջ եղած պատերու կահերու յիշատակարանները կարդացած է, նմանապէս այդ վանքերուն ու եկեղեցիներուն նուէր կամ կտակ եղած արտերու, այգիներու, ջրաղացներու և գիւղերու, անդաստաններու, ինչպէս նաև խանութներու կրպակներու արձանագրութիւնքը՝ նրանց քարէղէն պատերուն վրայ, կ'իմանայ որ ժամանակ մը մեր նախնիք են եղել, եկեղեցիներուն և վանքերուն իրանց անձերը ընծայ անող պատանիներուն, երիտասարդներուն հագուստ ու ապրուստը ժառանգաւորները։ ասսի աշխարհս ի մեզ ամենայն ինչ ի մանկանէ հաստատեալ էին և պահպանեալ կամ զիրենք նկարչութեամբ պարպել, և կամ զանոնք ի մեզ ամրակէս հաստատած։—Հը՛մ, այն մէկ ամրակէս հաստատած։—Հը՛մ, բան վարանու երեւոյթով մը և դանդը քերկով, տրամաբանութիւնս սկսալ հիմի վրայ չունեար է։ Մէկը չի կրնար անցկել հակէ երբ փեղկերը գոց ըլան։ Տեսնենք թէ սենեկին մէջ քնուելին կատարելով հետ ը մը կրնա՞ք ձեռք բերել այն կողմէն։

Պզտիկ դուռէ մը կ'երթցուէր անցքը, որ կիսով ձերմկած էր, և որուն վրայ կը թացուէին երեք սենեակները։ Հօլմս չուզեց երթալ սենեակը քննել։ Ուսան, անմիջապէս երկրորդը գացինք, այսինքն հոն ուր այժմ կ'գնակէր Օր. Սգօնըր, և ուր մնացած էր իր խոշոր քայլը։ Սկրուն սենեակ մ'էր, ձեղունը քիչ մը ցած, լայն վառարանով մը, ինչպես չատ անգամ կ'գտնուի հին ոճի տներու մէջ։ Անկիւն մը՝ մօտ գոյն դարան մը, ուրիշ անկիւն մը նոյն սենեակին, ձեւական գոյնով ներկուած, և պատուհանին ձախ կողմը արդուզնդի սեղան մը։ Այս երեք կէտերը, նաև երկու նստարկի չարտիւրա աթոռներ և Ռիվղըմի գապի կտոր մը, սենեկին ամբողջ կարասին կ'կազմէին։ Պատերը ծածկուած էին կանեփի գաճաճանկիով, զոր ուսմնական կերած էին,—այնքան հին ու ժամանակէն ժամանցած տախտակներ որ կ'ելլար թէ սանը չէնութեան թուանականին միացած էին։ Հօլմս անկիւն մը գնաց թափուրէն սկսելով, և նստաւ, բացատակ լռութիւն մը տիրեց, որուն ընթացքին Հօլմս ուշադրութեամբ մը և զգուշութեամբ մը կ'ուսումնասիրէր սենեակին ամէն անկիւնները դիտելով, մանուկ մանրամասնութիւնը մարին մէջ սեմեռելու համար։—Այս զանգակն ուր կ'երթայ, արցուց վերջապէս, ցոյց տալով չուան մը որ սենեկին վերև կախուած էր և որուն ծայրը բարձին վրայ ինկած էր։

—Մատակարար կնոջ սենեկին հետ կը հաղորդակցի, պատասխանեց Օր. Սգօնըր։

—Այս չուանը մյուս կարասներէն նոր կ'երևայ։

—Այո՛, գրեթէ երկու տարի առաջ դրուեցաւ։

—Կարծեմ թէ ձեր քոյրն ուզեց։

—Մ՚չ, չեմ կարծեր թէ երբեք զրաժած ըլլայ։ Սովորութիւն ունէինք մեր ձեռքով սենեկները մեր գործերը։ Մատակարարին չէինք հանդիր մեր սենեակը։

—Ան ատեն, չէր արժեր զանգակի այսքան սիրուն չուան մը դնել հոս։ Հիմակ սրտմտութիւն կ'ընդունիմ ձեռ տախտակամածը քննելու։

Հօլմս փորին վրայ պառկեցաւ, և սանմնակովը մանրադրին քննել սկսաւ ակռաներուն ձեղքերը։ Ցետոյ մօտեցաւ անկողնին, և անոր չորս կողմը քննեց, ինչպես նաև պատը, որու դէմ կրթուած էր։ Վերջապէս զանգակին չուանը բռնեց և ուժգնապէս քաշեց։—Ի՞նչ։ կ'ըսէ ե, պոռաց։

—Ի՞նչպէս։ Ձի՞ զարներ, հարցուց Օր. Սգօնըր։

—Ո՛չ, նոյն իսկ երկաթէ թելի մը կապուած չէ։ Օ՛չ, բայց սարսափ չատ հնաոքրքական է։ Տեսի՛ք, չուանը կապուած է կեռի մը (չեղել), օդ առնելու ծառայող ծակին ճիշտ վրան։

—Բայց սարօրինակ բան է ատ։ Երբեք նշմարած չէի։

—Տարօրինա՛կ, տարօրինա՛կ, մրմռաց Հօլմս չուանը քաշելով։ Այս սենեկին մէջ քանի մը տարօրինակ բաներ կան։ Օրի՛ն նաեվի համար, որ ես այն տխմար ճարտարապետն եմ որ օդ առնելու համար ծակ մը բացեր է երկու սենեակներու միջև, երբ այնքան դիւրին էր այդ ծակը արուարձին վրայ բանալ, և օդը մաքրել։

—Նոր բացուած է, բաւ ալ հիմը։

—Դրէթէ զանգակին չուանին հետ միևնոյն ատեն չինուած է արդեօք, ապացուցաց Հօլմս։

—Այո՛, Այն միջոցին ալ քանի մը պզտիկ նորոգութիւններ եղան։

—Շատ տարօրինակ է։ Կեղծ զանգակ և օդ առնելու յատկացեալ ծակ մը, որ ամէն օդը չի փսխեր։ Օրի՛ոդ Սգօնըր, ձեր արտօնութեամբ չարունակենք մեր հետազօտութիւնը միւս սենեկին մէջ։

Ջգդ. Կրիմսպիի սենեակն իր խորհրդաւոր սենեկէն աւելի մեծ էր, բայց միևնոյն պարզութեամբ կահաւորուած։ Անկողին մը, մեծ մասամբ գիտական գործերով լեցուն դարան մը, անկողնին մօտ փիմաքոա մը, պատին կրթնցուած սեղան մը, կլոր սեղան մը և մեծ մխոցի մը գլխատը կարասիներն էին այս սենեկին, գլխատը կարասիներն էին այս սենեկին, որուն չորնան բրաս Հօլմս, իւրաքանչիւր առարկան քննելով ամենամեծ հոգածութեամբ։

ՍԸՐ Ա. ԲՕՆԼՆ ՏՕԹԼ

Թարգմ. Ժ. ԵՒՐԱԿԱՑԻ (Շար.)

ԱԿՆՈՑԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒՄԸ

Ակնոցի մէկ պաշտօնն է ուսուցանել պզտիկը կարդալ։ Ակնոցն ինքնին բան մը չէ, այլ ինչ որ էն ամենացնդաբեր անդոր ժամանակն հասարի, նոյնն են ակնոցները ակարաչքերու համար, բայց որպէսզի աչքի պահպանութեանց և հիւանդութեանց չխնայկան ակնոցը ճանչնալը բացարձակապէս գիտական հմտութիւն կ'ըսէ, այնպէս ալ իւրաքանչիւր պարագայի համար յարմար ակնոց մը յանձնարարելը մեծ փորձառութեան և ուսումնասիրութեան կ'ուզէ, հետևապէս, ակնոց գործածելու պէտք ունի, չկարծեցնելու համար ակնոցի մը դէղագիրը կատարեալ։ Այդպէս միայն կարելի կ'ըլլայ ապահովել այն անհրաժեշտ ոյժը, որ ընթերցանութեան համար կ'պահանջուի։ Ակնոցի մը ընտրութեան մէջ, դիտելու և ուսումնասիրելու համար անոր ասկէ մէկ անգամ դնել հանելուն աչքի բիբերը կ'յանկան կամ կ'սեղմեն ակնոցի թիւերուն համեմատութեամբ, և աչքերը վերջապէս տկնալի կ'դառնան որ վերջի պահուն անյարմար ակնոց մը իրարև յարմարագոյնը կ'կարծուի և աչքերուն հանգստանալէն ետքը, նոյն ակնոցին բոլորովին անյարմար և նոյն իսկ վնասակար ըլլալը կ'հաղկցուի։

Այսօրէս յիշենք անցողակի թէ ակնոցները ճեղք, ծիծ և այլ այս տեսակ պակասութիւնն մ'ունենալու չեն իրենց վրայ, վասն զի ատոնք ակնոցի մը համար սխալական թերութիւններ են որ ժամանակն տեսողութեան դժուարութիւնն ալ չատ ապազային ալ աչքերը վտանգներու կ'պատրաստեն։ Այդպիսի թերութեանց գտնելութիւնն անդորի վրայ նշմարելու համար ակնոցը մտնէն քննիչ ձիմնիսկը, բայց ասոնք հատ երկաթէ չինուած էին և պատճառ կ'ըլլան որ ակնոցը չատ կ'տաքնայ և ապահովաբար մը մէկ լոյսին բռնելու քիչ մը հեռուէն և այնպէս զննել։ Այս պատճառին համար պէտք է ակնոցը լաւ պահարանի մը մէջ պահպանել չգործածուած ատեն։ Ակնոցը չատ գործածուելով կ'աղտոտուի։ Զօր լաթի կամ լաւ բամբակ և անփոյթ թուղթի կտորով մը մաքրելու է զայն մերթ ընդ մերթ։

Լաւագոյն է որ ակնոցին չրջանակն ոչնկալ բայց ոչ—փայտն մեռաղէ ըլլայ։ Ընդունելի չէ ճաւ փայտէն ոսկեայ չերմանակը։ Ասկէ կամ եղէրբէ պատրաստուած չրջանակները թէպէտ աւելի թեթև կ'ըլլան, բայց հաստատ չեն մնար, կ'ներքան և կ'փոխուին կենց դիրքը քիչ վրայ, որով կ'վնասուի տեսողութիւնը։ Այդ չրջանակներուն մեծութիւնն և լայնութիւնն այնպէս մ'ըլլալու է որ ապակիներուն կեդրոնն հաստապատանի աչքերու հայկերանոցն (cornée), ուսսի պէտք է որ ակնոցն. աւելի մեծ կամ փոքր չլլայ։

Իւ նկեղեցուն պատմութեան ուսումնասիրութիւն՝ ինձ այդ եկեղեցականաց դասակարգին մէջ յուսարկեց Թեան դրութեան հայեացքը ներկայ չեց։ Չեմ պնդեր թէ իմ հայեացք մեր է, հապա խնդրում եմ նրանցմէ, որոնք այդ ուսման մէջ ինձմէ չատ աւելի խորին կերպով դեզերած են, այդ մերին լռութեան (*)։

ՄԻՔԱՈՍ ԱՂԱԲԷԳԵԱՆ

Վ Ե Ր Ջ

(*)։—Մեր այս գրութեան մէջ եկեղեցականաց ամբողջութիւնը կոչեցինք ամենայն ինչ ի մեզ ամփոփած, որ ասկորական է գրածնել մեզմէ մէջ եւրոպացւոց գործածած կղերականի տեղ, այս յետագայ պատճառներուն համար. նախ՝ որ մեր եկեղեցականաց մեծ մասը կղերականութեան ոչ մէկ յատկութիւնն ունի, ոչ ալ ակնոցները պէտք է յարմարեալ զօրացնել, վասն զի հակառակ պարագային մէջ ամէն բիւերը չուռով կ'պատրաստին և տեսողութեան չիղերը չափազանց կը գրգռին, որով չատ անգամ կաբութիւն յառաջ կուգայ։ Ակնոցագործները գրեթէ ամէն օր կ'հանդիպին հետևանքներու, որոց պէտքերը չարունակ զօրաւոր ակնոց գործածելու պատճառաւ վնասուած են։ Աչքի ակարութիւն զգացուած ատեն պէտք է նախ յօդնութենէ զերծ պահել աչքերը, երկար ատեն ակնոց չգործածել և պղ ջրով թրջուած լաթեր դնել ճակտին վրայ։ Դիանալ պէտք է նաև որ անյարմար ակնոցի գործածութեամբ կուրութիւն յառաջ կուգայ, թէև ոչ յանկարծ։ այլ յաջորդաբար։ Այդ է պատճառն որ գեղացիներուն մէջ աւելի յաճախակի է կատարակտին (Աղքատանգիլ) բոցավառ աչքերը դէրն երբեմն կատարութեամբ կ'փայլին, դէրն գաղանկ հոտոտիլը (Sighs) կ'ապրդին....»

By the way չեմ հաւատար թէ ինչու Գ. Մալխաս ներածութեամբ մը կ'խոստովանի թէ «կատարեալապէս հնարաւոր չէ անդրկերկեն»—Թող որ առանց այդ խոստովանութեան ալ ամէն մարդ պիտի հասկնար թէ իր անդրկերկեն այնքան բուռր է, որքան Բօբի Ֆրանսերէնն էր—բայց այնչափ ուշադրաւ է որ now... now ն, «մերթ... մերթ» չէ կրցեր թարգմանել, իր չնաւնած դպրոցականն իսկ այս տողերը պիտի թարգմաներ «...Անոր (Աղէքսանդրի

շուշէ» իրենց պահել նախանձախնդրութեան բարիքը։» Բնագիրն է Meanly they seek the blessing to confine, զոր մեր Թարգմանիչը կ'երեւայ merely... կարդալով սորվեցուցեր է (meanly) ... (merely) կ'թարգմանէ։

34.— Էջ 34. «Կարճ է, աւա՜ղ, արդի քնքշութեանց կեանքը, և զոր արդար է ծաղկել զմեծ մը կանուխէն ազբին։» Անիմաստ է, որովհետև թարգմանիչը չէ հասկցած բնագիրը. betimes հոս ո՛չ թէ կանուխէն, այլ ժէջ մը առեն, իրենց ժամանակէն մէջ պէտք է թարգմանել։

35.— Նոյն էջին վրայ, քանի մը տող վար. «Երբ հասուն գոյները կ'մեղմանան...։» Հասուն խնձոր, տանձ, ևն. լսեր էինք, բայց գոյներուն հասուննալն գոնէ ես տեսած չէի։ Միամիտ թարգմանիչը ripe colours տեսնելուն պէս «հասուն գոյներ» թարգմաներ է, առանց գիտնալու թէ ripe բառը ..., ինչ ալ ըսել է, որով հարկ է թարգմանել «Երբ գոյները կ'մեղմանան...։»

36.— Էջ 35. «Թէև զօրավարը կ'ըստանար յաղթանակներուն պատիւը, բայց զինուորներուն բաժին կը վերապահուէին պսակները։» Բնագիրը սա պէս է. Crowns were reserved to grace the soldiers too. Այս խօսքին մէջ crown կ'նշանակէ պսակ, բայց, իսկ to grace պէտք է թարգմանել զարդարել, քանի որ հոս նպատակ ընդունելու խնդիր չկայ և այս կերպով միայն իմաստ մը կ'ելնէ Բօփի բառերէն. «Զինուորներն ալ զարդարելու համար, պսակներ կռուարին տոնց։»

37.— Էջ 36. «Երբ ան էր միակ հոգը հեշ պետք մը՝ որ քիչ անգամ...։» Մի՞չա նոյն սխալը. բառերու նշանակութեանց սխալ առումներ. easy բառն երբ հեշ կը թարգմանէք, չէ՞ք խորհիր թէ այդ ածականն առնչութիւն մը չունի իր գոյականին նկատմամբ բառամնիներուն հետ. հոս, easyն պէտք էր թարգմանել հեշտաւէր։

38.— Էջ 38. «Առանց բարեկրթութեան՝ ճշմարտութիւնը կ'ատերուի։» Հանելո՞ւկ է, ի՞նչ է աս, Պ. Մոլխաս, մեզ չի մեղքնա՞ս։ Տեր Բոփ ի՞նչ կ'ըսէ. Without good-breeding, truth is disapproved, զոր որ և է աշակերտ պիտի թարգմանէր. «Եթէ քաղաքավար չըլլանք, նոյն իսկ մեր ճիշդ խօսքերը չեն ընդունուիր։»

39.— Էջ 39. «Ուրինք այսպիսի լիրբ պուէտներ. բայց ճշմարիտ է նաև թէ կան խենդ քննադատներ ևս՝ լքուած։» Սա խեղճ լքուած ածականն յայտնի է որ իրեն օտար տեղ մը ինկած է, ... Լքուած Բօփի հեղինակին դժբախտ քննադատին։ Այո՛, Պ. Մալխաս, հաւատացէք որ դժբախտ մէկն էք դուք, որովհետև այս չարաճճի ածականները միշտ խաղ մը կ'դառնեն խաղալիք ձեզի։ Abandoned բառին այս տեղի նշանակութիւնն է լիրբ, անլուկ, ... և ասոր ... այս կարգի ածական որ գիտէք, բայց լքեալ՝ բնա՛ւ։

40.— Էջ 40. «Անվստահ միտքը կ'խօսի համեստ զգուշաւորութեամբ, կ'ընէ կարճ շրջագայութիւններ...։» Այս ձեր «անվստահ միտքը» ... թէ կարքով շրջագայելու ... ունի. անկեղծ ըլլանք բարեկամս, դուք ալ չէ՞ք զգար այս խօսքին ծիծաղելիութիւնը. գիտեմ որ հիմա բնագիրը ցոյց պիտի տաք ինծ, ըսելով, տե՛ս, Բօփ excursion կ'ըսէ։ Ցաւիմ նո՛յն սխալները, այդ բառը հոս պէտք է թարգմանել շեղում, շեղումներ։

Մի՛ առիթէք զիս որ չարա-նախանձ ... կալին Գ. (վերջին) գլխուն ակիզբն ենք և եթէ չվախնայի ընթերցողներս ձանձրացնել, կարգաւ կ'թուէի այս մասին ալ գլխ... գործոց սխալները. ... բան է, երբ Պ. Մալխաս փոխանակ որ ... ընեմ հրապարակաւ. Վերջին յօդուածով մը պիտի խօսինք «Փարձ»ին ընդհանուր արժէքին վրայ։

ԼԵՒՈՆ ԲԻՐԻՇՃԵԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

1898 Նոյեմ. 10ին, ... 4 տարի առաջ, Նիւ Եորքի մեծ ակումբներէն մէկուն Ըմբշական Մարզանաց Ակումբին՝ նշանաւոր անդամներէն մէկը նամակատունէն կ'ընդունէր ճերմակ փոշիի փոքրիկ սրուակ մը, զոր ... կամ ... Բռուքի նմոյշ կարծեց և ի մի ումպ կուլ տուաւ։ Քանի մը ժամ վերջը, անտանելի ցաւերու մէջ կ'մեռնէր, և փոշին քննող բժիշկներն անոր մէջ գտան հետքը թունի մը, ցիանիւր ...։ Շաբաթ մը վերջը, Ակումբին Տնօրէնն ինքն ալ, Մր. Հարրի Քօռնիշ, ստացաւ պզտիկ տուփ մը, որ կը պարունակէր արծաթէ սրուակ մը. անոր ալ մէջը փոշի մը կար, և որուն վրայ այսպէս նշանակուած էր. «Անացող խառնուրդ»։ Բարեկամի մը նամակը կար այս տուփին հետ։ Մր. Հարրի Քօռնիշ սրուակն ու տուփը տուն տարաւ քիչ մը զգուշաւոր կերպով. բայց, յաջորդ գիշերը, իր դժբախտութիւնն այնպէս եղաւ որ ծերուկ ազգականուհի մը հիւանդ զգալով ինքզինք, գործածեց «Անացող խառնուրդը»։ Անմիջապէս հոգին աւանդեց և գիտնականութեան կատարող բժիշկները ... զիքներուն մէջ նորէն կ'գտնէին սպանիչ թոյնին նշանը, ...։ Մինչև հոս պատմուածն հասարակ ոճիր մ'է։ Սակայն Նիւ Եորքի բարձր դասուն մէջ ... այս լուրը, որուն չեն կրնար դիմադրել ամէնէն քաջերն իսկ, երբ ինքզինքնին կ'գտնեն գիշեր առեն, ... և խորհրդաւոր ձեռքէ մը ... մահու մը առջև։ Բայց ... բուն ...։ Քաղաքին ոստիկանութիւնը, ... գործի սկսած, ձեռքակալեց բարձրահասակ և գեղեցկադէմ մէկն որ Մ. Ռոլան Մոլինէօ ամէնէն յարգուած ֆրանսական անունը կ'կրէր։ Իրեն դէմ քննութիւնն երկու բան միայն երևան հանեց, ան՝ թէ քիմիական ... մ'ունէր ... կ'կատարէր, և իր գիրը զարմանալի կերպով կ'նմանէր ... տուփերուն վրայ եղած գիրին։ Հակառակ իր բոլոր ժխտումներուն, հակառակ մերթ թոյլ մերթ ոգևորեալ պաշտպան օգնականներուն, դատարանը յանձնեցին զինքը, իբր մարդասպան։ Ամերիկեան բոլոր դատարաններէն անցաւ, «նախադատ ատեան»էն մինչև «պատժական»ը։ Եւ ամէն անգամ որ քննիչներուն ու դատաւորներուն առջև ելլէր, սրահին խորը, ամբոխին խառնուած, կ'տեսնուէր խոշոր ծերուկի մը բարձր ու հպարտ իրանը, որուն առջև կ'խոնարհէին ակնածանօք՝ պահակները, և որուն դուրս ելած առեն՝ ստորկանք զինուորական ողջոյնը կուտային ինքնաշարժ կերպով մը և ուղիղ կեցած։ Ծերուկ զինուոր մ'էր ասիկա, Զօր. Մոլինէօ, որ դեռ երէկ փառաւոր պաշտօն մ'ունէր բանակին մէջ, և որ, այսօր, անխռով, ինչպէս զօրահանդէսի մը մէջ, կուգար ներկայ գտնուիլ զաւկին անպատուութեանը։ Վերջապէս, 1900 Փետր. 10ին, արդարութիւնը լրացած համարեցաւ իր գործն և վճիռը տուաւ. Նիւ Եօրքի Երդուեալները մարդասպան հռչակեցին Ռոլան Մոլինէօն և մահուան դատապարտեցին զինքը. — Գիտէք այն սոսկալի մահն ելեկտրական աթոռով, ուր երեք հազար Վոլթայի հոսանք մը կուգայ պրկել դատապարտեալին ջիղերն ու ցնցել միսն ահաւոր դողով մը։ Բայց, ո՜վ հեգնութիւն բախտի, ձեւի թերութիւն մը նշմարուեցաւ այս երկարատև և անվերջ դատավարութեան մէջ, և Բարձրագոյն ատեանին դիմում եղաւ այդ մասին։ Վճիռը բեկանուեցաւ և երկրորդ դատավարութիւն մը սկսաւ։ Երկու տարի տևեց ասիկա, և հազիւ հազ երեք օր առաջ, 1902 Նոյ. 11ին, վերջացաւ։ Այս անգամ, Երդուեալք անմեղ հռչակեցին Ռոլան Մոլինէօն և հրամայեցին անմիջապէս ազատ արձակել զինք։ Ազա՜տ, երեք տարի, ինն ամիս և չորս օր բանտարկութենէ, մահուան դատապարտուելէ և լոկ ձեւի պակասութեան մը պատճառաւ այդ սոսկալի տանջանքէն փրկուելէ վերջ։ Եւ երբ ամբողջ դատական մեքենայութեան մը դէմ կռուելէն պարտասած, նիհարցած, ծերցած, Մոլինէօ դատարանին դրան սեմ գիրկը կ'իյնար բարձրահասակ ծերուկին, որուն ամգոյն այտերուն վրայ առաջին անգամ ըլլալով կ'դողդղար ցաւի և ուրախութեան կաթիլ մը, այս խօսակցութիւնը լսուեցաւ։

—Զաւա՜կս, ազատ ես այլ ևս, փա՜ռք Աստուծոյ..., բայց աղքատ ենք, որովհետև բոլոր հարստութիւնս ծախսեցի պատիւդ ու կեանքդ պաշտպանելու համար։

—Հա՜յր, երկար ատեն ապրած չպիտի ըլլամ, զի եթէ պատիւս ... ես նորէն, կեանքիս տէրը չեմ, չատ չպիտի ... կեանքը։ Ա՛ս տեղէն զարնուած եմ...։ Եւ սիրտը ցոյց տուաւ։

ՍԴԻՖԱՆ ԼՈԶԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Քաղաքային պաշտօնէից վիճակագրական դիւանին Տնօրէն անուանուեցաւ դեր—Տնօրէն Նուրի պէյ։

Պուքրէշի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար անուանուեցաւ Խարիճիէի Թղթակցութեան դիւանի Միւմէյյիզներէն Ղալիպ պէյ, որուն յաջորդեց Պուքրէշի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Մկրտիչ էֆ. Նորիկեան։

—Ուլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Սուրբէի Հիւմայունի Բէգխիւտա Էօմէր պէյի, և Միւթէմայիզի աստիճան՝ քարտուղարներէն Մուհիէտտին պէյի և Խորէնիս էֆ.ի։ Րութպէյի աստիճան՝ Իշխանաց կղզիներու ոստիկանական Ա. Քօմիսէր Նիազի էֆ.ի։

—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայսերական Սենեկապետ Մէհմէտ պէյի. Ա. Օսմանիէ՝ Կայսերական Դիւանին արարողապետ Ֆէթհի պէյի, և Բ. Օսմանիէ՝ Կայսերական Ամէտիի դիւանին անդամ Մէհմէտ Միւֆիտ պէյի։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԽՌՈՎԱՐԱՐՔ.—Վիէննայէն կը գրեն թէ Պուլկար խռովարարներէն հռչակաւոր Միխայէլովսքի, որ Սոֆիայէ Բէլգրատ և անկէ ալ Վիէննա գացած էր, աւստրիական ոստիկանութենէն հրաման ընդունեց է 24 ժամուան մէջ մեկնելու Աւստրիոյ ու Մաճառստանի հողէն։ Միխայէլովսքի հասկնալով որ իր չարամիտ դիտումները պիտի չկրնայ գործադրել, պարտաւորուեր է որոշեալ պայմանաժամուն մեկնիլ։ Իրբեւ կ'ըսէ թէ բոլոր լրագիրք Միխայէլովսքիի խայտառակ անձնաւորութիւնը ճանչցուցած ըլլալով, տարակոյս չկայ թէ ո՛ւր որ երթայ, պիտի արտաքսուի, ինչպէս անցեալ տարի Միխայէլովսքիի խումբէն խռովարար Սարաֆոֆ ևս Վիէննայէ, Հռոմէ և Լոնտոնէ վռնտուած էր։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ.—Իգտամ, 4% տոկոսաբեր մաքսային Նոր փոխառութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ անոր յաջողութիւնն ապահովուած է։ Նոր փոխառութիւնը վաղը հրապարակ պիտի հանուի բոլոր Եւրոպական Սակարաններուն մէջ։ Օսմ. Պանքան, իբրև նախաձեռնութիւն, այս մասին ապահոված է Եւրոպական քանի մը Պանքաներու աջակցութիւնը։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Անգլիական դեսպան Սըր Ն. Օ'Քօնոր երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Կաթոլիկ Ասորւոց Պատրիարքն երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջորդաբար այցելեց Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին, Ներքին գործոց Բարձր. Նախարարին, Արտաքին գործոց Նախարարին և Եպարքոսական Խորհրդական Թէվֆիք փաշայի։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԻ ԽՆԴՐԱՆՔ.—Կէմլէյկցի Ալիպէյզադէ Նուրի պէյ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութենէն 99 տարուան համար մենաշնորհ խնդրած է Պրուսայի մէջ Թրամուէյի գիծ մը շինելու։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.—Գերման դեսպան Պարոն Մարշալ Ֆօն Պիպէրշդայն երէկ գիշեր դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ «Շդոյն» ... դպրոցի ... ուսանողներուն։

ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆ Մ. Զինովև, ինչպէս ծանուցինք, երէկ առաւօտ Պոլիս դարձաւ Տենէց յոգնեալով, որ իբրև երկրորդ պաշտօնեայ պիտի ծառայէ դեսպանատան։ Տենէց, Նալթայէ մինչև Պոլիս, դժնդակ ճամբորդութիւն մը կատարած է փոթորկալի օդին պատճառաւ։ Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ, յանուն Վեհ. Կայսեր, և Խարիճիէի Թարգման Սաատէտտին պէյ, ի դիմաց Բ. Դրան, Թօփհանէի քարափին վրայ բարի գալուստ մաղթեցին Մ. Զինովևի։ Ռուսական գործակատար Մ. Զերպաչէվ և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բարձր պաշտօնատարք շոգենաւ գացին Ն. Վսեմութիւնն առնելու, որ ուղղակի Բերայի դեսպանատունն իջաւ։

ԻՄԹԻԱԶԻ ականակուռ պատուանշան շնորհուեցաւ Կայսերական անձնապահ զօրաց Միւշիր Շէվքէթ փաշայի։ Վեհ. Կայսրը բարեհաճեցաւ Իր ձեռամբ յանձնել պատուանշանը, ի նշան Կայսերական գոհունակութեան։

ՔՕԼԷՐԱ.—Նոյեմ. 4/17ին Եաֆայի մէջ քօլէրայի 2 դէպք և 10 մահ պատահած են, Կազայի մէջ ոչ դէպք պատահած է, ոչ մահ. իսկ Տիբերիոյ մէջ Նոյեմ. 1/14ին 15 դէպք և 12 մահ, Նոյեմ. 2/15ին 12 դէպք և 7 մահ, Նոյեմ. 3/16ին 7 դէպք և 4 մահ պատահած են։

—Նոյեմ. 4/17ին բովանդակ Եգիպտոսի մէջ 5 դէպք և 5 մահ պատահած են։

—Եգիպտոսի մէջ ճարակող քօլէրան անհետանալու վրայ ըլլալով, Առողջապահական Խորհուրդը, իր երէկուան նստին մէջ, որոշեց 10 օրէն 7ի իջեցնել Եգիպտոսէ եկողներուն դէմ դրուած քարանթինային տևողութիւնը։ Այժմ քարանթինա սպառող նաւերը պիտի օգտուին այս որոշումէն։ Հականեխումը պիտի շարունակուի ըստ առաջնոյն։

—Թուրճի ընկերութեան Իւբսիլօ շոգենաւին ճամբորդներէն մին, Պիրէէնի եւ Քիոսի միջև, մեռած ըլլալով, շոգենաւը չէ ընդունուեր Քիոսի նաւահանգիստը։ Առողջապահական բժիշկն հրամայեր է նաւապետին որ Քլազոմէնի մաքրանոցն երթայ, սակայն ի վերջոյ հաստատուած ըլլալով որ մահը թոքախտէ առաջ եկած էր, շոգենաւն արտօնուեր է ցամաքին հաղորդակցելու։

—Օտեսայի Օսմ. հիւպատոսն հեռագրած ըլլալով որ 11 օրէ ի վեր Օտեսայի մէջ ժանտախտի նոր դէպք չէ պատահած և թէ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է, Առողջապահական Խորհուրդն որոշեց 5 օրուան քարանթինան վերցնել։ Միայն թէ Օտեսայէ եկող շոգենաւերը բժշկական քննութեան ենթարկուելով, պիտի հականեխուին։

ԱԹԷՆՔԻ Օսմ. դեսպան Րիֆաթ պէյ վերջին օրերս պատիւ ունեցեր է Եօրկիոս Թագաւորին ներկայանալու։

ՎԷՆԵՐԱԽՏ.—Ինչպէս յայտնի է, Տիւրինկ փաշա, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, Բասթէմալիի նահանգը շրջելու էր, վեներախտի հիւանդանոցներ կազմակերպելու և վարակեալները դարմանելու համար։ Տիւրինկ փաշա չորս տարւոյ չափ Բասթէմալիի և յարակից նահանգներուն մէջ քննութիւն կատարելով, դարմանատուններ կազմակերպած էր։ Գերման փաշան վերջերս գերմանական համալսարանի մը մէջ մորթաբանութեան ուսուցիչ կարգուած ըլլալով, հրաժարած էր իր պաշտօնէն։ Հանրային առողջութեան տեսակէտով սկսուած գործն երեսի վրայ չթողուելու համար, Կայսերական Իրատէ մը հրամայած է Գերմանիոյ հինգ մասնագէտ բժիշկներ Օսմ. կառավարութեան ծառայութեան մէջ ընդունիլ։ Անոնք գաւառներու վեներախտի դարմանատանց մէջ պիտի ծառայեն։

ԱՖԻՈՆ—ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ճամբաներու շինութեան գիգուած տուրքերը, 1306էն մինչև 1317, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, առանց տուգանքի պիտի գանձուին մինչև յառաջիկայ Փետրուարի վերջը։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ Վարչութիւնը նկատելով որ Պոլսոյ թաղերէն ոմանց Իմամներն ու Մուխթարները տակաւ ոչ—ալքաներու ... կուտան, որպէս զի ձրի անցագիր առնեն, ինչ որ կրնայ վնասել Պետական Գանձուն, Ներքին գործոց Նախարարութենէն խնդրած է անմիջապէս օրինական միջոցներ ի գործ դնել այս կարգի ... առնող Իմամներուն և Մուխթարներուն դէմ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Սելանիկէ Նոյեմ. 5/18 թուով կ'հեռագրուի թէ երկրաշարժի խիստ բուռն ցնցումներ զգացուած են Պէ. Պիլէր, Մանաստր կէս գիւղերին, և ... դէմ, Սակայն ... չեն ծանուցուած։

—Պրուսայէ Նոյմ. 4 թուով կ'հեռագրուի թէ անցեալ Ուրբաթ գիշեր Ինէկէօլի և Սէօկիւտի մէջ երկրաշարժի թեթև ցնցում մը զգացուած է։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ խնդրանօք, Վեհ. Կայսրը բարեհաճեցաւ 15 օխա հաց և 15 օխա միս աւելցնել Ետիգուլէի Ցունաց հիւանդանոցին տրուած օրական պարէնին վրայ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Հոկտ. 28էն մինչև Նոյեմ. 3, մէկ շաբթուան մէջ, ի Պոլիս պատահած մահերուն թիւն յանգած է 209ի, որոցմէ 3ը կեղծմաշկի, 3ը կարմրախտի, 2ը հարսանիթի, 4ը ժանտատենդի հետեւանօք։

ԳԱՐԱՔԷՕՅԻ կամուրջէն երէկուընէ սկսեալ գիշերները ժամ 7ին պիտի բացուի նաւերուն անցուղարձ տալու համար։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ որոշմամբ, օտար հաստատութեանց մէջ պաշտօնավարող ոչ—իսլամ օսմ. հպատակները պարտաւոր են վճարել զինուորական տուրքը, 1299էն սկսեալ։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Ծովային Առևտրական դատարանն երէկ անանկ հռչակեց Խաւրամազդի վաճառական Աբրահամեան Եղբայրները, որոց վաճառատունը, Ղալաթիա, Մէհմուտիէ—ճատտէսի, երէկ իրիկուն պաշտօնապէս կնքուեցաւ։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՐՔԻ ԱՃԱՍ.—Առևտրական Սենեկի պաշտօնաթերթն իր վերջին թիւին մէջ ամբողջացուցած է ցանկն այն իրեղէններուն որք, Կայսերական Իրատէներու համաձայն, ներածութեան և արտածութեան տուրքէ ազատ կացուցուած են։ 8% ներածութեան մաքսատուրքէ ազատ կացուցուած են հետևեալ օտար արտադրութիւնք, զանազան թուականներով.— Ձոյլ ոսկի և արծաթ 1289 Նոյմ. 14էն ի վեր, աղբք և պարարտացուցիչք՝ 1304 Մարտ 7էն, շաքարեղէգի հունտ՝ 1286 Ցլս. 1էն, երկրագործական մեքենայք՝ 1316 Փետր. 19էն ...։ 1% արտածութեան տուրքէ ազատ կացուցուած են. — Կաշի (քէօսէլէ) և ուրիշ բանուած մորթեր՝ 1293 Սեպտ. 20էն ի վեր, Ջիթիլի-հանքաջուր՝ 1303 Յուլիս 14էն, ձոյլ ոսկի և արծաթ՝ 1289 Ցլս. 4էն, Եաի Գուլէի գործարանին մանածը՝ 1313 Մայիս 31էն, Փաշա Պահճէի գործարանին ապակեղէնք՝ 1316 Սեպտ. 3էն ի վեր։

ՉՈՐՍ ՄԱՆԵԱԿ...115,000 ՈՍԿԻ ԱՐԺԷՔՈՎ.—Եգիպտական թերթ մը կ'ծանուցանէ թէ Աղեքսանդրիոյ մօտ, Ապուքիրի ծովեզերքին վրայ, պեղումներու միջոցին գտնուած չորս մանեակներ, որք Բարիզի մէջ գեղարուեստ Սվաճեան էֆ.ի ձեռքն անցած էին, վերջերս Պերլինի թանգարանին ծախուեր են 115,000 եգիպտական ոսկիի։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆ, ըստ սովորութեան, ի վաճառ հանած է ա՛յն ապրանքները, որք մէկ տարի և մէկ օր մաքսային մթերանոցներուն մէջ անտէրունչ մնացած են։ Ցատուկ յանձնաժողով մը կ'հսկէ աճուրդով վաճառման վրայ. ցարդ 35,000 ղրշ.ի վաճառք ծախուած են։

ՇԱՔԱՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Կայսերական անձնապահ զօրաբանակին Միւշիր Րէուֆ փաշա՝ Մալկարայի Մասանլը գիւղին մօտ երևան հանուած գետնածուխի հանքը բանեցնելու 60 տարուան մենաշնորհ ըստացաւ, իր հիմնելիք շաքարի գործարանին պէտքերուն համար։

ԼԻԲԱՆԱՆՈՒ կառավարիչ Մուզաֆֆէր փաշա և Սամոսի իշխան Մավրոեէնի պէյ նախընթաց օր պաշտօնական ընդունելութիւն կատարելով ի պատիւ Վեհ. Կայսեր ծննդեան տարեդարձին, բարեմաղթական ճառեր արտասաներ են։

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷ երէկ առաւօտ մայրաքաղաք հասնող ռումանական թղթաբեր շոգենաւը ճամբան բուռն փոթորկի մը հանդիպելով, վերնայարկը գտնուած բոլոր բեռները ծովը թափեր է։

ՉԻՂԾ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅՔ.— Համա գաւառի պատժական Նախագահ ... ևս ... անդամներէն ոմանք դատաստանի ենթարկուեցան, իրենց գործած անկանոնութեանց պատճառաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԻՖԹԻՔ.—Նախընթաց օր ծախուեցան 379 հակ, Մանչէսթըրի համար։

ՄԵՏԱՔՍ.—Լիոնէ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ հրապարակն հանդարտ է և գիներն՝ անշարժ։

ԲՈՒՐԴ.—35 հակ Սուրիական Տրիպոլսոյ ապրանք ծախուեցաւ Մարսիլիոյ համար, 1.75 ղչ.ի։

ԱԼԲՕԼ.—Հրապարակը քիչ մը թոյլ է. Առջի օրն եկան 159 տակառ ...։

ՑՈՐԵՆ.—Հրապարակն հաստատ է. երէկ ժամանեցին 30 վակոն Անատոլ։ Կը ծանուցուի թէ երեք օրէ ի վեր անձրև կը տեղայ Անատոլուի այն բոլոր գաւառներուն մէջ ուր ցանքերը վերջացած են։

ԱՏԱՂՃ.—Հրապարակն ազնուրուած է. շինութեան ամէն տեսակ փայտերուն գիները 15% բարձրացած են. Սթօքը գրեթէ սպառած է։ Իպրայիլի և Կալացի հրապարակները մերժած են մեր հրապարակին նոր առաջարկները, ա՛յն մեծամեծ կորուստներուն պատճառաւ զոր կրեցին Պոլսոյ մէջ պատահած խոշոր սնանկութեան մը երեսէն, որուն պարտքը 20,000 ոսկիի կ'հասնէր։

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
1903
Գ. ՊԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ

Գարգը 120 երես և 1 դչ. Ընդարձակը 320 երես և 3 դչ. Կեդրոն Ց. Մաթէոսեան Տպարան, Կ. Պոլիս։

Բովանդակութիւն.—Տօմարական. Բարոյական. Առողջական քերական. Կանոնց, Օրհնութ, Երիտասարդաց և Գործի մարդոց բաժին. Հարցերու պատասխաններ. Վիճակագրութիւն — Շերամ — Մրցանակաւոր խնդիրներ. Զուարճալիք. Պատմական. Գիտական. Բժշկական. Երկրագործական— Թթենիի տունկ հասցնել, ևն. ևն. 30—5

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Գնդ. Տոքդ. Աղեքսանդր Պէյ Արամեան իր բնակութիւնն հաստատած է Բերա, Թարլա—Պաշի, Թիւ 121, ուր կ'գտնուի ամէն օր, առաւօտ և երեկոյ, իսկ կէս օրուան միջոցները, ... և կիրակի օրը, կը գտնուի Պ-ուլէ-Գարու Մինասեան դեղատանը։ 10—6

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԿԻՒՄԻՒՇՃԵԱՆ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՔԱՐՏԻՖԻ, ՔՈՔԻ ԵՒ ՎԱՌԵԼԱՓԱՅՏԻ

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Կիւլխանէի ... Թ. 3

Ցիշեալ մթերանոցը փոխադրուած է վերոգրեալ յոյժ կեդրոնական տեղը։ Պատրաստ է իր բազմաթիւ յաճախորդներէ գոհացնել հրապարակի գինով և ՃԻՇԴ ԿՇՌՈՒՔՈՎ հայթայթելով իրենց լաւագոյն հանքածուխներն ու վառելափայտերը։ 25—14

ՔՐՈՆԻԿ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը գումարուեցաւ այս առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եսայեանի։ Կրօնականներէն ներկայ էին Փոխանորդ Սրբազանը, Խանճեան Տ. Գաբրիէլ և Շահպազեան Տ. Յովհաննէս Ա. քահանաները։ Իսկ Քաղաք. Ժողովէն՝ Գարակէօզեան Գրիգոր էֆ., Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ էֆ. եւ Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆ.։

*. Կիլիկիոյ Կաթող. պատուիրակ Մովսէս Եպիսկ.ի կողմէ ուղղուած գրութենէ մը Ժողովը տեղեկացաւ թէ Ընտրողական Ժողովոյ անդամք Պատրիարքական հեռագրին վրայ (որ կ'ծանուցանէր Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսի ընտրութեան հաստատութիւնը) ոսկեր են մեկնիլ Ատանայէն իրենց տեղերը վերադառնալու համար և թէ առաջարկութեամբ Մովսէս Եպիսկ.ի ձեռնարկուեր է Ատանայի Առաջնորդարանը նորոգելու, որպէս զի կարելի ըլլայ արժանավայել կերպով ընդունիլ հոն Նորընտիր Կաթողիկոսը։

*. Խարբերդի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Վրդ. գիր մը ուղղելով կ'յայտնէր թէ ինք առանց որ և է պայմանի կ'ընդունի Բաղէշի առաջնորդութեան պաշտօնն և պատրաստ է մեկնիլ իր վիճակն երբ պաշտօնական գրութիւններն հասնին իրեն։ Ժողովս գոհութեամբ լսեց Եղիշէ Վրդ.ի յայտարարութիւններն և որոշեց որ ի գործ դրուին հարկ եղած ձեւակերպութիւնք։

*. Դարձեալ, Եղիշէ Վրդ. գիր մը ուղղելով բողոքած էր Մուշեղ Վրդ.ի կողմէ իրեն դէմ եղած հրատարակութեանց նկատմամբ. Ժողովը նկատելով որ Մուշեղ Վրդ.ի պաշտօն տրուած չէր քննել Եղիշէ Վրդ.ի գործերը, այլ Ս. Պատրիարքին կողմէ յանձնարարուած էր միայն որ Արղընիէ անցած միջոցին Վանքին վիճակին վրայ տեղեկութիւն տայ, նկատելով որ ներեալ չէր հրատարակութեան տալ եւ պաշտօնական գործօղութեանց շրջանակէ դուրս հանել ինչ որ Մուշեղ Վրդ. պէտք զգացած էր ուղղակի Պատրիարքարանին յայտագրել, նկատելով որ Պատրիարքարանը ժամանակին Արղընիի վանուց մատակարարութեան և արծաթեղինաց բեկորներու վաճառման խնդիրներուն հասու եղած և Եղիշէ Վրդ.ը պատասխանատուութեան ենթարկելու արարք մը չէր տեսնուած, եղած հրատարակութիւններն անտեղի համարեց։ Ժողովս այս առթիւ որոշեց որ ո և է խնդիր երբ մէկ կողմէ տեղեկագրուի Պատրիարքարան և միւս կողմէ հրատարակութեան տրուի, պաշտօնական շրջանակէ դուրս ելած համարուի և ըստ այնմ նկատողութեան չառնուի Պատրիարքարանի կողմէ։

*. Ժողովս զբաղեցաւ նաև ուրիշ յարաբերական ու թեմական խնդիրներով։

Կրօն. Ժողովոյ անդամներէն Փոխանորդ Սրբազանը, ինչպէս նաև Սանտալճեան և Շահպազեան քահանաները՝ Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին հետեւեալ անօրէնութիւններն ըրին երէկ։

Կինճի տեղապահ Վարդան Վ. Ցակոբեան Խիան գաւառակի Հեզին գիւղին մէջ Սաղդուշ գիւղի Կիրակոս քահանայի ձեռքով կատարուած բանի մ'ամուսնութիւնը կ'տեղեկագրէր։ Ժողովս որոշեց յիշեալ քհնյ.ն անպայման փիլոնազրկութեան դատապարտել, քանի որ հաստատուած էր անոր այդ վարմունքը։ — Կիւրինի Կրօն. Ժողովը Կիւրինի մէջ եղած մէկ քանի ... խնամութեանց վրայ բացատրութիւն տուած և միւս կողմէ այդ մասին որոշ կանոնագիր մը խնդրած ըլլալով, Ժողովս որոշեց յանձնել խնդիրը Կիլիկիոյ Կաթող. Տեղապահին։— Եօզղատի երկու յանցապարտ քհնյ.ները նորէն խնդրած էին որ փոխանակ Ատանա երթալու ի քննութիւն, տեղւոյն վրայ կատարուի քննութիւնը։ Ժողովս իր նախորդ որոշումն հաստատեց, այն է անպատճառ պէտք է Ատանա երթան, և միւս կողմէ որոշեց յանձնարարել առանց քննիչ կարգուած Բէքմէզեան և Կէօմիւշքեան Սրբազաններուն, որպէս զի քահանաները Ատանա գալու համար հարկ եղած դիւրութիւնները առնեն։ —Աղեքսանդրիոյ Խնամակալութիւնը քահանայական ձեռնադրութեան խնդրոյն յետաձգուած ըլլալը կ'յայտագրէր Պատրիարքարան։ Ժողովս որոշեց յանձնարարել Եգիպտոսի Առաջնորդին որ քահանայութեան խնդիրը տեղւոյն Կրօն. Ժողովին ներկայացուի եւ յետ օրինական քննութեան, ընտրելոյն արժանաւորութիւնն հաստատուելով, կատարուի ձեռնադրութիւնը։—Նիկոմիդիոյ Վիճակին Ալմալու գիւղին Խորէն քհնյ.ն վերջերս բանի պաշտ մը կատարած ըլլալով, եւ դարձեալ իր անփութութեան երեսէն՝ գիւղի ժողովուրդը բարոյապէս անկեալ վիճակ մը տուած ըլլալով, Ժողովս որոշեց խնդիրը Նիկոմիդիոյ Առաջնորդին յանձնել, հարկ եղած անօրէնութիւնն և խիստ ազդարարութիւնն ընելու յիշեալ քահանային։—Վանայ մէջ գտնուող Ցարութիւն սարկաւագ Կամսարականի մասին նոր գանգատներ հասած ըլլալով Ժողովս որոշեց Առաջն. տեղապահին ուշադրութեան յանձնել խնդիրը, և յետ ստուգութեան, հարկ եղածն ազդարարել յիշեալ սարկաւագին։ Ժողովս առնցմէ զատ զբաղեցաւ նաև կարգ մը ամուսնական խնդիրներով՝ որոց մէկ մասին կարգադրութիւնն յանձնեց Ս. Հայրապետին ուշադրութեան։

—Ընկիւրիէ Պատրիարքարան կ'գրեն թէ Սիվրի Հիսարցի 15 բանտարկեալներ՝ որք Ընկիւրի փոխադրուած էին, դատաւելով անպարտ հռչակուած են։ Բանտարկեալները Վեհ. Կայսեր կենաց արեւշատութեան համար աղօթքներ ընելով արձակուեր են։

—Նպաստից Ցանձնաժողովն իր երէկուան նստին մէջ վերջնապէս կարգադրեց «Մայրենի Լեզուաներու խնդիրը։ Գրքերու անուանական գինն 20 առ հարիւր զեղչ պիտի ըլլայ, այսինքն՝ 5 ղչ.նոց գիրքը 4 ղչ. պիտի ծախուի յօգուտ ուսանող մանկտւոյն։ 30 առ հարիւր զեղչ պիտի ըլլայ առանց բացառութեան բոլոր գրավաճառներուն։ Գրքերն ըստ առաջնոյն պիտի միայն Հիւանդանոցի գրասենեակն և իւրաքանչիւր գրավաճառի մինչև 10 ոսկիի գիրք ապառիկ պիտի տրուի։ Ցանձնաժողովոյ այս կարգադրութիւնը կ'կարծենք թէ պիտի գոհացնէ բոլոր գրավաճառներն որք սիրայօժար պիտի ուղխափին տարածել այդ գրքերն որոցմէ գոյանալիք հասոյթը պիտի յատկանայ, ինչպէս յայտնի է, Նպաստից Սնտուկին։

—Տիկին Վասիլուհի Մարկոսեան է ան նուէրն այն բարեսէր կնոջ, որ վերջերս 600 ոսկիի նուէր մ'ըրաւ Արմաշի Դպրեվանուց։

—Բարիզի Հայոց եկեղեցւոյն հիմնարկէքին առթիւ Հայրապետական Կոնդակ մը ղրկուա՞ծ էր Բարիզ։ Ասիկա բաւական խնդիր եղաւ վերջերս։ Բարիզէ գրուած մասնաւոր նամակի մը մէջ այս մասին հետևեալը կ'կարդանք.— «Երբ առաջին անգամ եկեղեցւոյ պեղման արարողութիւն կատարեցաւ 5 Յուլիս Ուրբաթ առաւօտ, տեղւոյս Հոգաբարձութիւնը, որ կ'ներկայացնէ Հայ համայնքն Բարիզու, իր Հոգեւոր հովիւին հետ ուղեր է պաշտօնապէս ծանուցանել եկեղեցւոյ շինութիւնն առ Ս. Հայրապետն և առ Կրօնական Ժողովն Կեդրոնական Վարչութեան, որուն Առաջնորդը դիմադրեր է, ըսելով թէ պէտք չկայ. սակայն Մատրանս Հոգաբարձութիւնը, որ թէեւ ըստ Առաջնորդին, ... տղաներ են, և կամ ... տղաներ, ինչպէս որ սովորութիւն ունի ըսել, առանց Առաջնորդին ըսածին կարևորութիւն տալու, իրենց պաշտօնին պարտաճանաչ, պաշտօնապէս կ'ծանուցանեն, որոյ ի պատասխան կուգայ առաջին՝ Հայրապետական Կոնդակն և երկրորդ՝ Ս. Պատրիարքի օրհնութեան գիրը, ուրիշ նամակով միասին ուղղեալ առ Հովիւն, և կ'պատուիրէր ըստ ծիսի Հայ. Եկեղեցւոյ կատարել. կարծես Սրբազան Պատրիարքը գուշակած էր, վասն զի քաջ գիտէր Գէորգ Եպիսկոպոսին ունեցած քմահաճոյքը, որոյ համար փութացած էր պէտք եղած հրահանգը տալ։ Սրբազանը տեսնելով առոնք որ առանց իր հաւանութեան եղած են, նախ՝ յանդգնութիւնն ունեցաւ արգիլելու կարդալ Հայրապետական Կոնդակն և զրկել գաղութին իր օրհնութիւններէն և խրատներէն, որոց մինչ կ'սպասենք. իսկ Պատրիարքական հրահանգին ևս՝ կ'համարձակի ըսել որ բնաւ պէտք չունի ուրիշէ հրաման առնել եւ գիտէ իր ընելիքը։ Ցիրաւի շատ լաւ գիտէ եղեր։ Ահա իր բոլոր պարզութեամբ կ'ներկայացնեմ հոս. եթէ կարող է Առաջնորդ Սրբազանը՝ թող սուտ հանէ իր պաշտօնական հերքումովը։»

—Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Սրբազան երէկ դարձաւ Պատրիարքարան երթալով, այցելեց Ս. Պատրիարքին, և մէկ քանի թեմական գործերու կարգադրութեան համար խորհրդակցութիւն կատարեց։ Ն. Սրբազնութիւն երկարօրէն տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ, և ապա Պատրիարքարանի Նորաշէն յարկերն ու սրահը պտըտելէ վերջը մեկնեցաւ։ Տ. Ստեփաննոս Սրբազան այսօր ալ այցելութիւն պիտի տայ Կրօն. Ժողովոյ Ատենապետ Սրբազաններուն։

—Խարբերդի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղիշէ Մ. Վր. Գալփագճեան, պատասխանելով Պատրիարքական պաշտօնագրին, որով հաստատուած էր Բաղէշի Առաջնորդ ընտրուիլը, որոշմամբ Խառն Ժողովոյ հաւանութիւն յայտներ է Բաղէշ ուղեւորելու և խնդրեր է որ Կայսերական հրովարտակն ու պաշտօնագրերը ղրկուին իրեն։

—Վարժարանաց Ներքին կազմակերպութեան համար կանոնագիր մը պատրաստելու պաշտօնով կազմուած մասնաժողովն առջի օր գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանն և Նախնական խորհրդակցութիւններ կատարեց վարժարաններու դասաւանդական կազմակերպութեան, աշակերտաց ընդունելութեան, պաշտօնէից ընտրութեան և ... մասնակցութեանց ... մարմինց, Թաղ. Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց հետ ունեցած յարաբերութեանց մասին, և անոնց ուսումնասիրութեանց աշխատութիւնը բաժնելով անդամոց մէջ, որոշեց 15 օրէն նորէն գումարուիլ հաւաքաբար ուսումնասիրելու համար այս գործերը։ Մասնաժողովին նիստին ներկայ գտնուեցաւ Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ քարտուղար Հայկեան Գառնիկ էֆ.ն։

—Պալաթի Նոր Թաղ. Խորհուրդն իր առաջին նիստը գումարելով դիւանի կազմութեան ձեռնարկեր և Ատենապետ ընտրեր է Մանուկ էֆ. Ճէվահիրճեան, Ատենադպիր՝ Հայկունի էֆ. Աբրիկեան և գանձապետ Միսաք էֆ. Ցովհաննեան։

—Կէտիկ Փաշայի Թաղ. Խորհուրդն իր մատակարարութեան հաշիւները, սկսեալ 1898 Հոկտ. 18էն մինչև Յուլիսի 1900 տարւոյ, ղրկած է Պատրիարքարան։

—Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կ'ծանուցանէ մեզ թէ Թաշճեան Սարգիս էֆ. իր աղջկան՝ Օր. Սիրանոյշի ամուսնութեան առթիւ տասն օսմ. լիրա նուիրած է Հիւանդանոցին։

—Հանգուցեալ այրի Տիկին Ագապի Ց. Իւթիւճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրուած են Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին Աղն. Տէր և Տիկին Եալզըճեան ի Մանչէսթըր, և 54 ղչ. Գրիգոր էֆ. Տ. Ճիւպէրեան։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»ի Տնօրէնութիւնը կ'ծանուցանէ թէ իրեն ղրկուած յօդուածները, կարճ ըլլա՛ն թէ երկար, չեն դարձուիր։ Այս կէտ ... յօդուածներ ... վրայ բացատրութիւններ ալ չի կրնար հաղորդել։ Նաև, յանձնառու չի կրնար ... նամակներու ո՛ և է պատասխան ղրկել ... համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՄԱՐՈՔԻ ՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Սպանիական Հէյռալտ Թերթը Սեվիլլայէն հեռագիր մը կ'հրատարակէ ծանուցանող թէ Մարոքի կացութիւնը տակաւին չատ տագնապալից է. «Դէգուանի կառավարիչը բաղխում մ'ունեցաւ Պենիմէքրի բնիկ ցեղերուն հետ, որք չորս մեռեալ և հինգ վիրաւոր ունեցան. Դէգուանի կառավարութիւնն որոշած է մինչեւ վերջին չունչը պատերազմիլ.» Եմբուրեալ այս լուրը կը հաստատէ և կ'յարէ թէ խռովարարներն տակէ առաջ յարձակելով մէկ քանի եւրոպացիներու վրայ, անոնց ինչքը կողոպտած են.

* Մարոքի չփոթութեանց լուրն որ և է առեն Եւրոպայի հետաքրքրութիւնն այնչափ չպիտի չարժէր. Դէգուանի չուրջը գտնուող խռովայոյզ ցեղերը կէս քաղաքակիրթ են, և Մարոքի Էմիրը կատարեալ իշխանութիւն չունի անոնց վրայ. Այդ ցեղերն արդէն ամէն առեն խռովութեան մէջ եղած են, առանց Եւրոպայի ուշադրութիւնն հրաւիրելու իրենց վրայ. Բայց այս անգամ խնդիրը փոխուեցաւ. օտար Տէրութիւնները մասնաւոր հետաքրքրութեամբ մը կ'հետեւին Մարոքի չփոթութեանց. Չկարծուիր թէ ո և է եւրոպական Տէրութիւն մը ուզէ միջամտել Մարոքի ներքին խնդիրներուն, բայց մէկը միւսէն կ'կասկածի. եթէ այդպէս չըլլար, ի՞նչ մեկնութիւն տանք ուրիշ այն փութկոտութեան, որով օտար Տէրութիւնք իրենց մարտանաւերը Դէգուան ղրկեցին. քաղաքին կառավարիչը, բնակիչներուն օժանդակութեամբ կրնայ բնիկ ցեղերուն խռովութիւնը զսպել. Մարոքի նորագոյն լուրերուն համաձայն, տեղային կառավարութիւնն հաստատապէս մտադրած է կարելին ընել, խռովութեանց վերջ մը տալու համար. Տեղ կ'զարմանայ թէ ինչո՞ւ եւրոպական Տէրութիւնք միջազգային կարեւորութիւն կուտան Մարոքէն խռովութեանց. Անգլիա երեք մարտանաւ ղրկեց Դէգուան. (Ճիպրալդարէն վերջին հեռագիր մը համաձայն, անգլիական երեք յածանաւերը Ճիպրալդար վերադարձեր են.) Սպանիա ալ երկու հատ ղրկեց և անշուշտ Ֆրանսա ալ անոնց պիտի հետեւի. Տէրութիւնք հարկաւ միշտ պէտք է հոգ տանին որ իրենց հպատակներուն ինչքն և կեանքը վտանգի չենթարկուին, բայց այսչափ ալ փութկոտութիւն, չափազանցութիւն կ'համարէ Տէյլի. «Կ'յուսանք որ Դէգուան մարտանաւ ղրկող Տէրութիւնները անխորհուրդ գործ մը չպիտի ընեն, առ պարզ պատճառին համար որ, եթէ անոնցմէ մէկը զօրք ցամաք հանէ, միւսներն ալ անոր օրինակին պիտի հետեւին.» Անշուշտ, կ'յարէ Սդանտարտ, Մարոքի մէջ հաւաքական գործունէութիւն մը չատ կնճռոտ խնդիր մ'է. Շանկայի օրինակն աչքի առջեւ է. Հետեւաբար, կ'որժէ որ Տէրութիւնները նկատի առնեն ոչ—միջամտութեան պէտքը.

ԷՏՈՒԱՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԿԵԱՆՔԷՆ. — Էտուարտ Թագաւորը գահը բարձրանալէն ի վեր մեծ թուով գործաւորներ ղրկեց Սկովտիոյ Հոլիրուտի դղեակը, զայն նորոգելու համար. Մարի Ստիւարդներու սիրական այս դղեակին այն մասերը, ուր Վիքդորիա Թագուհին բնակեցաւ ժամանակաւ, բոլորովին փոխուած են հիմա. Շինութեան գործածուած նիւթերն են առաջին կարգի մարմար և մետաղներ. Նորոգութիւնները փութով առաջ կ'տարուին, որովհետեւ Թագաւորն ի մօտոյ պիտի այցելէ Հոլիրուտի դղեակը. Հոլիրուտ սերտիւ կապուած է Սկովտիոյ պատմութեան հետ. Մարի Ստիւարդի պատմութիւնը կարդացողները կ'յիշեն անոր նշանակութիւնը սկովտացի ժողովրդին համար. Իրենց Թագաւորութեան Անգլիոյ Թագաւորութեան հետ միանալէն ի վեր վեհսիրտ սկովտացի ժողովուրդը կ'փափաքէր որ Հոլիրուտ Թափուր չմնար.

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻՔ. — Ահա՛ մաս մ'ալ Մ. Ժան Ֆինոյի Ռըվէւ հանդէսին մէջ հրատարակած ուսումնասիրութենէն, որմէ մաս մը արդէն ասկէ առաջ հրատարակեցինք. — «Մեծն Բրիտանիա արժանի է կոչուելու ֆրանսական գաղթականութեանց ամենահարուստն ու ամենակարեւորը. Ֆրանսա ա՛յնքան կապուած կ'թուի անոր բախտին որ Անգլիոյ անտեսական զօրութեան անհետացումը անհաշուելի վնասներ պիտի պատճառէր իրեն. Մեր բոլոր արտածութիւնն է 4,155 միլիոն 1901ին. Անգլիա առաւ իր սովորական 1,264ը, որով, ըսել է թէ մեր' աշխարհի հրապարակը նետած ապրանքներուն 30 %էն աւելի ի՛նքն է որ կ'գնէ. Բայց պարագայ մը որ մեծ կարեւորութիւն ունի մեզ համար, այն է թէ Անգլիոյ' Ֆրանսայի մէջ ըրած գնումներուն թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ. 1,032 միլիոն էր 1896ին, 1,132 եղաւ 1897ին, 1,238 եղաւ 1899ին և 1,264' 1901ին, այսպէս վեց տարուան մէջ 234 միլիոն ֆ.ի, այսինքն 23 % բարձրացում մը ցոյց տալով. Արդ, բոլոր ֆրանսական գաղթականութիւնք, Ալճէրին (259 միլիոն), և այլք (գրեթէ 34 միլ.), ինչպէս նաեւ աշխարհի չորս կողմը հոս ու հոն ցրուածներն ալ (183 գրեթէ) մէջն հաշուելով, 1900ին մայր կեդրոնէն 476 միլ.էն աւելի չգնեցին, այսինքն Մեծն Բրիտանիոյ գնածին 37 %ը գրեթէ. Բայց ըստ ինքեան այս հսկայ գումարէն զատ, Անգլիացիք ի Ֆրանսա կ'ծախսեն ամէն տարի մեծամեծ գումարներ. Առանց այլ եւայլի կարելի է Անգլիացւոց Բարիզի մէջ կամ իրենց սիրական ամարանոցներուն մէջ ծախսած գումարը 500 միլիոնի հանել, զոր պէտք է աւելցնել ապրանքի համար տրուած դրամին վրայ. Այսպէս կ'ստանանք սարսափելի գումարը 1800 միլիոնի զոր Անգլիա ամէն տարի կ'վճարէ Ֆրանսայի.»

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԱՄԷՆԷՆ ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԸ. Տոլստոյի «Ցարութիւն»ը. — Տոլստոյի «Ցարութիւն» վէպը, որուն մէկ համառօտագրութիւնն հրատարակած ենք ժամանակին թերթօնի ձեւով, թատերախաղի վերածուած ըլլալով Մ. Հանրի Պատայլի կողմէ, անցեալ Ուր. գիշեր ներկայացուեցաւ Օտէօնի մէջ. խուռն եւ ընտրեալ բազմութիւն մը ներկայ էր. Թատերգութիւնը կ'բաղկանայ հինգ արարուածէ և մէկ նախաբանէ. ներկաները մեծ խանդավառութեամբ և երկարատեւ ծափերով իրենց սքանչացումը յայտնեցին, և եթէ կրնանք հաւատ ընծայել առաջին գիշերուան ունկնդիրներուն վճիռին, Բարիզի մէջ մեծ յաջողութիւն պիտի գտնէ «Ցարութիւն» թատերախաղը. Այս յաջողութիւնը պէտք է վերագրել ոչ այնչափ Տոլստոյի վէպին մէջ յայտնուած վարդապետութեանց և գաղափարներուն, այլ աւելի այն ճարտարութեան, որով Մ. Պատայլ յաջողեր է վէպին գլխաւոր կէտերն առնելով ազդու թատերախաղ մը կազմելու. Անոր մէջ, գլխաւոր դէմքերը թէպէտ իտէալներու ետեւէն կ'վազեն, բայց դարձեալ մարդկային և բնական են. Շատ կարելի է որ ժողովուրդն աւելի հաճոյք կ'զգայ «Ցարութիւն»ի ներկայացումէն, քան Տոլստոյի աշակերտները և հետեւողները, բայց ամէն պարագայի մէջ, կարելի չէ ուրանալ վէպը Թատերգութեան վերածելու դժուարութիւնը, ոչ ալ այն ճարտարութիւնը, որով ֆրանսացի Թատերագիրը յաջողած է աւթն հարիւր երեսնոց վէպ մը վեց արարուածով Թատերգութեան վերածել. Վէպին ընդհանուր գիծերն արդէն ծանօթ են մեր ընթերցողներուն. Թատերախաղին նախաբանին մէջ Նեխլիւտոֆ Իշխանն իր գիւղը կ'դառնայ և հոն կ'հանդիպի Կատարինէի, որ յետոյ Մասլովան կըլլայ, և այդ մանկամարդ գեղջկուհին գլխէ հանելէ վերջ կ'լքէ. Երբ առաջին արարին վարագոյրը կ'բացուի, տասն տարիներ անցած են արդէն. բեմին վրայ կեցած են խոր վշտի և անպատուութեան մէջ թաղուած Կատարինէն, որ հիմայ Մասլովա կ'կոչուի. ամբաստանուած է թէ իր տունն եկած անձ մը թունաւորած է. տեսարանը կ'ներկայացնէ ոճրագատ ատեանին երդուեալ դատաւորներուն—սենեակը. Իշխան Նեխլիւտոֆ ալ երդուեալ դատաւորներէն մին է և թէպէտ ինք համոզուած է Կատարինէի անմեղութեան, բայց չյաջողիր զայն արդարացնել իր պաշտօնակիցներուն առջեւ. Բայց գոնէ պզտիկ ձեռնտուութիւն մը կ'ընէ անոր. կ'զգայ որ ինք պատասխանատու է աղջկան անկմանն և իր առաջին հոգը կըլլայ դարման մը խորհիլ, որպէս զի Մասլովան մինչեւ Սիպերիոյ սառ երկիրները չաքսորուի. Երկրորդ արարին ուսումնականի մը տանը մէջն ենք. սենեակի մը մէջ անդադար գնդամուղ (ping pong) կ'խաղան. հոն է նաեւ Իշխան Նեխլիւտոֆը, որուն խօսքերէն կ'հասկցուի թէ իր ներքին պայքարը չատ բուռն է և կուզէ կերպով մը քաւել Կատարինէի ըրած անպատուութիւնը. Երրորդ արարը կ'ներկայացնէ բանտ մը, ուր Իշխանն առաջին անգամ ըլլալով կ'երթայ Կատարինէն տեսնելու. Թատերախաղին այս մասն ամէնէն աւելի սրտագրաւն է. Կատարինէի դժուար և յուզիչ դերը կատարող դերասանուհին' օրիորդ Պերթ Պատի ինքզինքը գերազանցեց. կատարելապէս յաջողեցաւ պատկերացնել թշուառ և անկեալ Մասլովան, որ նախ չի ճանչնար զինքը գլխէ հանողը, յետոյ վայրի անասունի մը պէս կ'յարձակի անոր վրայ, և ամէնէն վերջն ալ փոխն ի փոխ կատաղութեան և բարկութեան բորբոքումներէն յետոյ կ'սկսի աղօտ նշոյլ մը տեսնել իր ապագայի հորիզոնին վրայ. Չորրորդ տեսարանը կ'ներկայացնէ Մասլովան, որ բանտին հիւանդանոցին մէջ պառկած է. հոն, թէպէտ չատեր կ'փորձեն զինք որ իր նախկին անբարոյական կեանքը վերսկսի, բայց ինք արիաբար կը դիմադրէ բոլոր այդ աղտոտ փորձերուն. Վերջին արարին, «յարութիւնը» կ'կատարուի. Կատարինէն և ուրիշ յանցաւորներ Սիպերիա կ'աքսորուին. Իշխան Նեխլիւտոֆ որ չէր յաջողած աքսորման վճիռը ջնջելու, կ'որոշէ Կատարինէի հետեւիլ, զայն մխիթարելու համար և մանաւանդ իր յանցանքը քաւելու համար. Իշխանը կ'առաջարկէ ամուսնանալ իրեն հետ, բայց Կատարինէ, թէպէտ հին սէրը տակաւին կ'մնայ իր սրտին խորը, կ'մերժէ այդ առաջարկը. Կ'զգայ որ իր և իշխանին ընկերական դիրքին միջեւ վիհ մը կայ, զոր կարելի չէ փակել. աքսորականներէն մին կնութեան կ'ուզէ զինք. Կատարինէ հակամիտութիւն ցոյց կուտայ առաջարկն ընդունելու, որովհետեւ հաստատապէս մտադրած է իր կեանքը նուիրել ուրիչներու տառապանքը թեթեւցնելու համար. Եւ Կատարինէի բարոյական յարութիւնը կատարուած է. Իշխան Նեխլիւտոֆէն կ'խնդրէ որ մեկնի Սիպերիայէն, որովհետեւ կ'զգայ թէ վերականգնուած է. բայց իշխանն ալ յաջողած է վերջապէս Կատարինէի ներման հրամանագիրն առնել.

* «Ցարութիւն»ի ներկայացումը տեսնելու եկած էին, ի մէջ այլոց, Բարիզի ռուս դեսպանական մարմնին անդամները. անշուշտ Տոլստոյի գործին մէջ իրենց դէմ բան մը չկար. բայց, կ'յարէ Սդանտարտի բարիզեան թղթակիցը, բնական է որ անոնք աւելի գոհ պիտի մնային, եթէ այդ ներկայացումը տեղի չունենար. Ամէնէն աւելի ծափահարուեցան Իշխան Նեխլիւտոֆի այն խօսքերը, որոցմով մարդկային ընկերութեան արդի կազմակերպութեան վրայ կ'խօսի. Իշխանին դերը կատարեց Մ. Տըմէնի.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿԸ. — Գերման էլեւաթորիններու ընկերակցութիւն մը. — Երկու թագուհի, երեսուն և հինգ իշխանուհի և պալատական երեսուն և չորս տիկիններ հիմնեցին ընկերակցութիւն մը որ նպատակ ունի բարձրացնել բարոյականի մակարդակն ի Գերմանիա. Այս ընկերակցութիւնն իր առաջին նիստը գումարեց ի Ֆրանքֆորդ. Ներկայ էին տասն և վեց անդամուհի, որոց ինը ներկայացուցիչ ղրկած էին. Առաջին նիստով քուէարկուեցաւ օրակարգ մը, որով կ'խնդրուի քաղաքական մարդոցմէ բարոյականի օրինակն իրենց տալ և ազդեցութիւն բանեցնել իրենց չուրջը գտնուողներուն վրայ.

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆԻՆ ԹԱՂՈՒՄԸ. — «Օգոստոս 6, երեքշաբթի, առաւօտ ժամը ութին, Մառի Գադիօ անուն 16 տարու աղջիկ մը Ժէոֆել կոչուած սա կառախումբին տակ նետեց ինքզինքը.» Ա՛յսպէս կ'սկսի այն նամակը զոր ուղղեց Մարդկային Իրաւանց Դաշնակցութեան նախագահ Մ. Դրարիէօ Ներքին գործոց նախարարին. Մ. Դրարիէօ (երբեմն դատական նախարար) կը պատմէ հետեւեալը. —Աղջիկը, մեռած վեր առնուեցաւ և հօրը տարուեցաւ, որ թաղել տալու գործին զբաղեցաւ. Բայց համայնքին քաղաքապետը (Պրըթանյը գաւառին մէջ) յայտարարեց թէ աղջիկն պէտք է թաղուի գերեզմանատան ա՛յն մասին մէջ, զոր' օրհնուած չըլլալուն, երկրին բնակիչները «շան ծակ» կ'կոչեն. Հայրը բողոքեց, աղաչեց, պաղատեցաւ, անօգո՛ւտ սակայն, քաղաքապետը, ջերմ կաթոլիկ, անողոքելի մնաց. Այս խնդրին վրայ գրեց Մ. Դրարիէօ իր նամակը. Իր պարզած իրողութեանց ճշմարտութիւնն երեւան ելլելով քննութեամբ, նախարարն հրաման տուաւ փոխ—քաղաքապետին դադրեցնել իր պաշտօնէն քաղաքապետը, մինչեւ որ յետոյ կոչուի. Փոխանորդն անմիջապէս թաղուած տեղէն պիտի հանէ մեռեալն և նորէն պիտի թաղէ ուզուած տեղը.

Աւելի աղէկ, բայց բաւական չէ ասի. Արդարեւ, ահա՛ Մ. Դրարիէօի նամակին մէկ մասն ալ. —«Ինչ որ դեռ կ'աւելցնէ կիրքէլի քաղաքապետին բարբարոսութիւնը, սա՛ է թէ անբախտ Մառի Գադիօ անմեղական եղեր է, որովհետեւ, ըստ ժողովրդական զրոյցի մը, պանդոկի մը մէջ սպասաւոր ըլլալով, ի բացակայութեան տէրերուն, քանի մը երիտասարդներ սենեակի մը մէջ փակեր են զինքն ու բռնաբարեր են. Ցաջորդ առաւուն, յուսահատութենէն վայրոչարժի մը անիւներուն տակ նետեր է ինքզինքը.» Միթէ այս ոճիրը պէ՞տք է անպատիժ մնայ, եթէ իրողութիւնը ճիշտ է. Միթէ արդարութիւնը չպի՞տի վերահասու ըլլայ ասոր և քննութեան սկսի. Մ. Դրարիէօի կողմէ Ներքին գործոց Նախարարին ուղղուած նամակն այս կէտով զբաղելու երեւոյթը չունի. Սակայն, կարելի չէ ընդունիլ որ չպատժուին այդ չարագործները, որ խեղճ աղջիկն անձնասպանութեան մղեցին. Եւ Մարդկային Իրաւանց Դաշնակցութեան գործը կիսկատար կ'մնայ, եթէ Դատական նախարարն իր կարգին չմիջամտէ այս խնդրին. (Մոդըն.)

ԱՂՔԱՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻ ՄԸ ՎԷՊԸ. — Ասկէ բաւական ժամանակ մը առաջ, քոնսոմեայ Միլ Ռիդուր, գծառավաճառի մը տէկերա, պարահանդէսի մը մէջ Օր. Պ... երիտասարդուհիի մը հանդիպած էր, Բոլէնիւռ թաղէն հարուստ վաճառականի աղջիկ. Սաստիկ սիրահարած էր անոր. Գնաց ձեռքը խնդրել. Օրիորդին ծնողքին ներկայացաւ և խնդրեց իր ամուսնանալու նպատակը Մ. Պ.ի, առանց կասկածելու իրեն տրուելիք մերժողական պատասխանին. Բարկացած իրեն եղած այս առաջարկին վրայ, վաճառականն ըսաւ. «Ի՞նչպէս, բարեկա՛մ, հարուստ չես և մտքեր կ'անցնես թէ 20,000 ֆր. օժիտով աղջիկս քեզի տամ. Այս ամուսնութիւն բացարձակապէս անկարելի է. Ռիդուր ի զո՜ւր պաղատեցաւ. աղջկան հայրն անողոք մնաց. Երազին ցնդումը տեսնելով, Ռիդուր անտանելի համարեց ա՛յլ կեանքը. Տուն դարձաւ, և գլխուն ատրճանակի երկու հարուած պարպեց. Ցաւահատական վիճակի մէջ Սէն Լուի հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ.

ԿԱԹԻ ԽԱՐԴԱԽՈՒՄԸ. — Վերջերս Օթէօնի պատժական ատենին առած մէկ վճռին հետեւանօք, որով ծանր տուգանքի կ'դատապարտուէին քանի մը կաթնավաճառուհիներ, որոց համար հաստատուած էր թէ ծախուած կաթը խարդախած էին, ամբողջ արհեստակցութիւնը գործը ձգելու յայտարարութիւն ըրաւ. Տեղական Դրբոպ մը կազմուեցաւ, որուն անմիջական հետեւանքն եղաւ կաթին գինը կիսովին բարձրացնել. Այս գործը վարող դատաւորները կաթնավաճառուհիներու պատրաստած ցանկին մէջ կ'գտնուին.

ՈՒՂԵՂԻՆ ՉԱՓԸ. — Ուղեղին չափն երբեք յարաբերութիւն չունի իմացականութեան հետ. Ըսուած ու կրկնուած բան մ'է ասիկա. Բայց ինչ որ անծանօթ է քիչ մը, ան ալ հիւանդութեան' ուղեղին չափին վրայ ունեցած ազդեցութիւնն է. Մարդաբանութեան Մ. Մարչան մարդկային 1173 ուղեղներ կշռած է, իրենց պատկաններուն հետ, գանկէն հանուելէ անմիջապէս ետքը. Արդ, մահուան պատճառն ուղեղին չափը կ'աւելցնէ կամ կ'պակսեցնէ. Մ. Մարչան կ'հաստատէ թէ կեղծամուկն ընդհանրապէս կ'աւելցնէ ուղեղին չափը. Տարիքի տեսակէտով, նորածի՛ին համար միջին չափը 371 կրամ է, մանչերու համար, իսկ աղջիկներունը' 361. Երրորդ տարուան վերջն ուղեղին չափը կ'եռապատկուի. Այս վայրկենէն սկսեալ, մանաւանդ աղջիկներուն ուղեղն յամր կերպով կ'զարգանայ. Իր զարգացման գագաթնակէտին կ'հասնի' այր մարդոց քով' 19էն 20, իսկ կանանց մէջ 16էն 18 տարեկանին. Արուական չափահասի մը ուղեղին միջին չափը 1,400 կրամ է, իսկ էգին քով' 1,275 կրամ միայն. Այր մարդոց քով ծերութեան հետեւանք եղող ուղեղային կծկումը 80 տարեկանին կ'սկսի, իսկ կանանց քով' 70 տարեկանին. Բայց չատ մը անհատական տարբերութիւններ կան. Պէտք է յիչեցնել անոնց որք կ'ըսեն թէ ուղեղին չափը կապ ունի իմացականութեան հետ, որ կշռուած ամէնէն ծանր ուղեղներէն մէկն է ռուս գրագէտ Թուրկէնէֆինը. 2,120 կրամ էր. իսկ թեթեւագոյններէն մէկն էր Կամպէդային, որ հազիւ հազ 1,160 կրամ կը կշռէր.

ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. — Մոսկուայի Օբերային առաջին թենոր Մ. Սուկին, ապահովագրեց իր ձայնը 2500 ռուպլիի. Ապահովագրական ընկերութիւնն յանձն կ'առնէ վճարել այս գումարը, երբ թենորը ձայնը կորսնցնէ որ և է արկածի մը կամ հիւանդութեան մը պատճառաւ. Ահա՛ յաճախորդ մը, որուն երկար առեն երգել տալ պիտի ջանայ ապահովագրական ընկերութիւնը.

ՀՐԱԲԽԱՅԻՆ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆԵՐ. — Բոստէ Թերթին մէ՛ջ խմբագիրը խօսեցաւ ծանօթ տաղաբաչխ Մ. Ֆլամմարիոնի հետ յաջորդ տարի պատահելիք հրաբխային սաստիկ բորբոքումներու մասին եղած գուշակութիւններուն վրայ. Մ. Ֆլամմարիոն համամիտ չէ Բրակացի օդերեւութաբաններին կարծիքներուն. Իրեն սա՛ ըսուածին թէ գուշակութիւնք հիմնուած էին ասկէ 203 տարի առաջ և մօտաւորապէս 1883ի Գրաքաթօայի սոսկալի բորբոքման առեն եղած դիտողութեանց վրայ, Ֆրանսացի տաղաբաչխը պատասխանեց թէ չէր կրնար ընդունիլ արեւուն լուսինին ազդեցութիւնը, զոր ոմանք կ'ուզեն հաստատել. Իրողութիւնք ո՛չ մէկ կերպով հաստատեցին զայս. Այսպէս Մարդինիքի աղէտը զուգադիպեցաւ նոր լուսնի հետ, ու 1902 տարին անանկ ժամանակամիջոց մ'է որ առեն որ մեր մոլորակը մօտ է հասարակածին. Ասկէ զատ արեւն ու լուսինը Մարդինիքի լայնութեան աստիճանէն վեր կ'գտնուէին աղէտին պահուն և այդ օրը հոն արեւու խաւարում մը պատահեցաւ. Գրաքաթօայի բորբոքումը, որ աւելի զօրաւոր էր, լուսնին վերջին քառորդը մը տեղի ունեցած օրը պատահեցաւ. Իսկ ի Մարդինիք մայիս 20ի բորբոքումը, որ չատ սաստիկ էր, լիալուսինէն երկու օր առաջ պատահեցաւ. Մ. Ֆլամմարիոն կ'հաւաստէ թէ գիտութեան ներկայ վիճակին մէջ անկարելի է գուշակել հրաբխային բորբոքումները կամ երկրաշարժները. Դիտուաւ նոյնպէս թէ ամէն օր երկրի ո՛ եւ է մէկ կէտին վրայ երկրաշարժ կը պատահի, և ի Ֆրանսա՛ տարին տասներկու անգամ, բայց բարեբախտաբար այս երկրաշարժները թեթեւ են. Այսպէս կը վստահեցնէ Բարիզցիները, ըսելով որ չորս հինգ հարիւր մեղր կաւիճի խաւերու վրայ չինուած ըլլալուն, Ֆրանսայի մայրաքաղաքն աշխարհի մակերեսին ամէնէն հաստատուն կէտերէն մէկն է. Այլ սակայն, դժբախտաբար, անկարելի չէ որ օր մը Օվէրնիոյ մարած հրաբուխներ դուրս մայթքեն. Եւ թէպէտ Մ. Ֆլամմարիոն կ'ընդունի որ առ այժմ բացարձակապէս անկարելի է գիտնականօրէն գուշակել հրաբխային մայթքումները, և իսկ է արդէն ամէնէն մեծ գրգիռն այս գաղտնիքին լուծումը փնտռելու.

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Ի. ՓՈՍԹԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԵԼԿՐԱՏ, Նոյեմ. 18. — Սքուբչինային մէջ վարչապետը կարդաց նոր դահլիճին յայտարարութիւնը, ծանուցանող թէ նախարարութիւնն անփոփոխ պիտի պահէ արտաքին և ներքին քաղաքականութիւնը, ինչպէս նաեւ Վուիչի դահլիճին բոլոր սկզբունքները. Գլխաւորաբար պիտի զբաղի ելմտական ու անտեսական խնդիրներով. Սքուբչինան Նախարարական յայտարարութիւնն ընդունեց 44ի դէմ 53 քուէով. Այս քուէարկութենէն վերջ, դահլիճն իր հրաժարականը մատոյց Թագաւորին, որ չընդունեց զայն. Նախարարութիւնն հաւանօրէն պիտի մնայ իր պաշտօնին վրայ, համոզուած ըլլալով թէ այսօր ձեռք բերած 9 ձայնի մեծամասնութեան հակառակ, Սքուբչինային բացարձակ մեծամասնութիւնն իրեն հաւանական է.

ՊԵԼԿՐԱՏ, 18. — Զարը Սպիտակ Արծիւ պատուանշանին Մեծ Խաչը տուաւ նախորդ վարչապետ Մ. Վուիչի և Նախկին Նախագահ Մ. Մարինքովիչի. Նոյնպէս Ս. Սթանիսլասի Մեծ Խաչը տուաւ արտաքին գործոց նախարար պէր գնդապետ Անթօնիչի և արքունեաց քանի մը աստիճանաւորներու ալ ուրիշ բարձր պատուանշաններ.

ԲԱՐԻԶ, 18. — Իսմայելեան դատին հարցաքննիչ դատաւոր Մ. Մէստրէ պաշտօնանկ եղաւ.

ԲԱՐԻԶ, 18. — Երեսփ. Ժողովոյ մէջ, Մ. Էրնէստ Ռօչ առաջարկ մը մատոյց, պահանջելով անմիջապէս ի նկատ առնել այն է պարտաւորել հանքային ընկերութիւնները, որ հանքագործներն ալ ժառանգորդ ընեն չահուն. Մ. Քոմպ ընդունեց անմիջապէս ի նկատ առնելու առաջարկը, որ քուէարկուեցաւ.

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 18. — Նոյեմ. 16ին Եաֆայի մէջ պատահեցան քոլէրայի մի քանի դէպք, որոց 15ը մահաբեր. Երեք օրէ ի վեր համաճարակը կ'տարածուի նաեւ ուրիշ տեղեր ալ.

ԱԹԷՆՔ, 18. — Հայտարարութիւնը կ'ծանուցանէ թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց «Լորելյ» Գերման պահականաւին Քեօլէր անուն նաւաստին, ինչպէս նաեւ Պէթերպուրգ անուն նաւաստին.

ՆԱՒԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆՈՒԼԻ

ԳԱՀԻՐԷ, Նոյ. 18. — Արկածով պատահած պայթում մը խորտակեց Դամիէթի վառօդարանը. 18 մեռեալ և բազմաթիւ վիրաւորք կան.

ՍՈՖԻԱ, 18. — Սօպրանիէն վերսկսաւ իր նիստերը. Վարչապետ Մ. Դանէվ յայտարարեց թէ նոր նախարարութիւնը կը վայելէ Ֆէրտինանդ իշխանին բովանդակ վստահութիւնը.

ՔԻԷԼՆ, 18. — Քեօլէր անուն նաւաստ մը սպաննեց «Լորելյ» գերման պահականաւին սպաներէն մին. Մարդասպանը ձերբակալուեցաւ. Գերման սպային յուղարկաւորութիւնը մեծահանդէս եղաւ. Զանազան նաւախումբերու բոլոր նաւազներն ու սպաները ներկայ էին.

ՔՕՓԷՆՀԱԿ, 18. — Արքունի չրջանակներու մէջ կ'հաւաստեն թէ Նիքօլա Զարը, դրահաւորներու ուղեկցութեամբ, յառաջիկայ Ցունուար 31ին պիտի երթայ Հաւր, Ջէթինյէ, Աթէնք.

ԼՈՆՏՈՆ, 18. — Հակառակ չահեկցողներու հերքումներուն, Հարաւ-Ափրիկէի հրովարտակաւոր (Զարդըրըտ) ընկերութիւնն ի մօտոյ կառավարութեան պիտի անցնի, կ'ըսուի.

—Պիրմինկէմի մէջ արտասանած բանախօսութեամբ, Մր. Չէմպըրլէն կատարեալ վստահութիւն յայտնեց Լորտ Միլների վրայ. Գաղթային նախարարն յուսալից է ապագային համար, և հաստատապէս որոշած է ամոքել բոլոր ցաւերը.

ԱԹԷՆՔ. Կանխահաս են այն լուրերը թէ բարձրաստիճան անձնաւորութիւն մը Պոլսոյ հելլէն դեսպան անուանուի. Նոր դեսպանն Երեսփ. ընտրութիւններէն վերջը պիտի ընտրուի. Այս մասին Մ. Տէլիեաննիսի կարծիքն հարցուած ըլլալով, չատ զգուշաւոր պատասխան մը տուաւ, բայց հասկցուց որ եթէ ինք պաշտօնի գլուխ անցնի, քաղաքագէտ անձնաւորութիւն մը պիտի ընտրէ, դեսպանական պաշտօնին համար.

ԲԱՐԻԶ, 18. — Կ'հաւաստուի որ եթէ խորհրդարանը մերժէ ֆրանքօ-սիամական դաշնագիրը, Տէլքասէ և իրեն հետ ամբողջ դահլիճը պիտի հրաժարին. Հաւանական է որ այս պարագային, Հանրապետութեան նախագահը Մ. Տէլքասէի յանձնէ նոր դահլիճին կազմութիւնը.

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Թանս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	30 05½
Ամէնէն բարձր գին	»	30 07½
Ամէնէն վար գին	»	30 04½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	116 25
Ամէնէն բարձր գին	»	117 12½
Ամէնէն վար գին	»	116 25
Թրամվայ		120 —
Ամէնէն բարձր գին		120 —

ԲԱՑՈՒՄ Նոյմ. 6 19

Օսմ. Թանս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	30 02
» » » » ժամ 6էն		30 01
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	116 12½
» » ժամ 6էն		116 —
Թրամվայ	Ֆր.	120 —
Թրամվայի բաժնեթ.	ղրշ.	555 —
» պարտաթ.	Ֆր.	498 —
Տէրքոսի Ջրի Ընկ.	»	258 —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆօնս.	»	262 —
Անատօլուի երկթ. պրտթ.	»	519 —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	11 42½
Հելլենկն. պարգեւատր. Թուղթ	Ֆր.	417 —
Բարաֆ Կ. Պոլսոյ	»	489 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	340 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	3 82½

ՄԹԻԼԱՆՑ

Թանապան մէկ օրուան	Օ. Ո.	1 05
» ութ օրուան	»	2 90
Ռումէլիի Երկթ. »	Ֆր.	1 50

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 19
Անգլիական ոսկի	»	110 02
Բօլ էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 01
Ֆրիմից	»	51 06
Մէթալիք	»	102 25
Ռուսլ Թղթադրամ	»	8 61

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	108 75
» » » առաւ. Թղթ.	»	108 ½
» չէք	»	109 32
Բարիզ 3 ամիս Պնք. Թղթ.	Ֆր.	23 10
» » » Առևտ. »	»	23 15
» չէք	»	22 90
Վիեննա չէք	քուրօն	21 82
Պերլին չէք	մարք	18 65
Օտեսա չէք	ռուբլ	8 61

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Նոյմ. 18

Օսմ. Թանս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	54 25
» » » Գ.	»	30 63
» » » Դ. բաց.	»	27 63
» » » Դ. գոց.	»	27 63
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 37
Եգիպտական միացեալ	»	107 25
Անգլ. Քօնսոլիտէ	»	93 12
Այտընի Երկաթուղի	»	14 —
Փոխատուութիւն Գաղափ.	»	88 50
» Հելլենական 1881	»	42 50
» » 1884	»	42 50
Մօնօբոլ	»	44 50
Պօրլիթ. փոխառ. 1888	»	93 —
» » Նոր 1892	»	93 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 33¾
Թրանսվալ	»	4 93
Դրամագեղ		4 —

ԲԱՐԻԶ, Նոյմ. 18

Օսմ. Թանս. Սէրի Դ. բաց.	Ա. Ո.	27 97
» գոց.	»	27 97
» » » Գ.	»	31 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	119 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	586 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	99 45
Քրէտի Լիոնէ	»	1072
Գանը Սը Բաքի	»	1079
Սպանիական արտաքին	»	85 10
Իտալական Ռանթ	»	103 40
Թրանսվալ	»	122 50
Չեք Լոնտոնի վրայ	»	25 115
Դրամագեղ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Նոյմ. 18

Անատօլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	103 20
» » բաժնթ. 60%	»	94 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	120 20
Օսմ. Թանս. Սէրի Դ.	»	27 90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 265
Դրամագեղ		4 —

ՎԻԵՆՆԱ, Նոյմ. 18

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 25
» Լոնտոնի վրայ	»	239 20
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112 —
Օսմ. Ռէժի	»	327 —
Դրամագեղ		3 ½

ԱԶԴ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Արեւելեան Երկաթուղեաց պարտատոմսերու 197րդ Վիճակահանութիւնն հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ 1902 Նոյմ. 18/1 Դեկտ.ին, ճիշտ կէսօրին, Հանրային Պարտուց Վարչութեան պաշտօնատան մէջ, Օսմ. Պանքայի աջակցութեամբ. 6—1

5/18 Նոյմ. 1902

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԱՐՁՈՒ

ՏԵՓՕՆԵՐ, ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ (Appartements)

Ընդարձակ, Հանգստաւէտ, Օդաւոր

Սիրքէճի(?), Սուլթան Համամ հրապարակին վրայ, [illegible] ԲԱԹԸՐՃԸ ՕՂԼՈՒ ԽԱՍԱԺԻՆ մէջ. Դիմել Սենեկապանին. 60—5

ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՒ ԵՐԷՑԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կանանց զգեստներու եւ Նորաձեւութեանց վերաբերեալ ամէն տեսակ պէտքերու

Բերա, Մեծ Փողոց, Թ. 322, Քօնքորտիայի դէմ

Թաշճեան հանրածանօթ տունը, որ 30 տարիէ ի վեր իր յարգելի յաճախորդաց համակրութիւնը գրաւած է իր ապրանաց լաւութեան, աժանութեան և ճաշակի մասին, իր բազմաթիւ յաճախորդները գոհացնելու նպատակաւ Երէցեան եղբարց հետ միացած, նոր և աւելի մեծ ուժերով, յիշեալ եղբարց Եւրոպա բնակեալ եղբօրն և ներկայացուցչին միջոցաւ բերել տուած են անգլիական, ֆրանսական և գերմանական կանանց զարդեղէնի ամէն նիւթեր և ասոր նմանակեալ կանացի զգեստներու յատուկ ամէն պիտոյք. Ցաճախորդաց փափաքին գոհացում տալու համար վերջին գինի (Prix fixe) լաւ դրութիւնն ալ մտցուցած են վաճառատան մէջ' չափաւորելով ապրանաց գինը, որով կ'խնդրուի յաճախորդներէն որ ձեռնտուութ պիտոյքն հոգալու համար հաճին այցելել սոյն վաճառատունը, վստահ ըլլալով որ խիստ գոհ պիտի մնան. Վաճառատան մէջ կը գտնուին ձեւեւուան հովանոցներ խիստ աժան գիներով, քթան և մետաքս Թաչկինակներ, բուրդէ, բամբակէ և ֆիլտիքօսէ գուլպայ, ֆանէլա և քաչ քոսէտներ, բամբակէ, բուրդէ, մետաքսէ և այծեամորթէ ձեռնոցներ, ուսի պօաներ և վզի էչարբներ, սեղմիրան (corset), օճիքներ' մանէն և պոստէ, գլխու փիւչոն, քարիւշոն, չալ և անատոլուցներ, թաֆթա, թաֆթալին, աթլազ, բօնժէ, բօլօնէզ և մուսլինէն սուա, կազ և քաքէ անկէ, թիլ և վուալ, թաւիչ, մէլէզուբլինէնց, քաբրիթօնէ և վալթկա, նանզուք և թառլաթա՛, սուայէլէթ, սաթինէթ, ֆիւֆիւրիւ, խալինաթոյլ, քրուազէ և թուալը ֆանի ձոխ մթերք, բիքէ, մխօցու մուարէներ, չըջազգեստի համար ֆանէլա, ֆանէլա միսոներ, տանթէլ լէզ, չանթիյեր, վալանսիէն և անթրըտօ, մետաքսեայ կալօններ, բասըմանթըրի, ամէն տեսակ պրօտըրիներ, մետաքս (double face, moirée, taile) և թաւչեայ ժապաւէններ, ֆանթէզի գօտիներ, ևն., ևն. 15—5

Բերա Հաճօբուլօ Բասաժի դիմացը

Օ ԿՐԱՆ ՄԱԿԱԶԷՆ

անուանեալ խանութը, այս անգամ մեծ քանակութեամբ ապրանք ստանալով և հանդէպ հրապարակի վրայ տիրող անհագին մրցման, ինքզինք ստիպեալ կ'տեսնէ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆ

մ'ընելով յարգելի Հասարակութեան տրամադրութեան ներքեւ դնել այն աստիճան աժան, ճաշակաւոր և վերջին նորութեան համաձայն ամէն տեսակ ապրանքներ, որ ո՛չ մէկ յաճախորդ, նոյն իսկ ամենադժուարահաճ ընտրիքներ, ո՛չ թէ միայն անհրաժեշտ, այլ պէտք չունեցածներն իսկ գնելու պիտի պարտաւորին.

Վերոյիշեալ ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆԻ սկսաւ Չորեքշաբթի 23/5 Նոյեմբեր.

Հաճելի է մեզ յուսալ որ չպիտի զլանաք պատուել զմեզ Ձեր այցելութեամբ. 12—6

ՏՐ. Հ. Ֆ. Տ. ՀԱՅՏԷ

Ա. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՆ

ՏՐ. ՀԱՆՑ Ֆ. Տ. ՀԱՅՏԷ

Ատամնաբոյժ

Պատիւ ունին ծանուցանել իրենց յարգոյ յաճախորդաց թէ դարմանատունննին փոխադրած են

ԹԷՓԷ—ՊԱՇԻ, Թիւ 3

Անգլիական դեսպանատան դրան դէմ

40—12

ՏԻԿՆԱՑՔ ԵՒ ՏԵԱՐՔ

ՁՄԵՌՈՒԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՍԱԾ ԵՆ

ԵԿԷՔ, ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒ, ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ

ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք ԱՌԻԹԷՆ

ԳԻՆ՝ ԱՆՄՐՑԵԼԻ 15—3

PHŒNIX ASSURANCE COMPANY

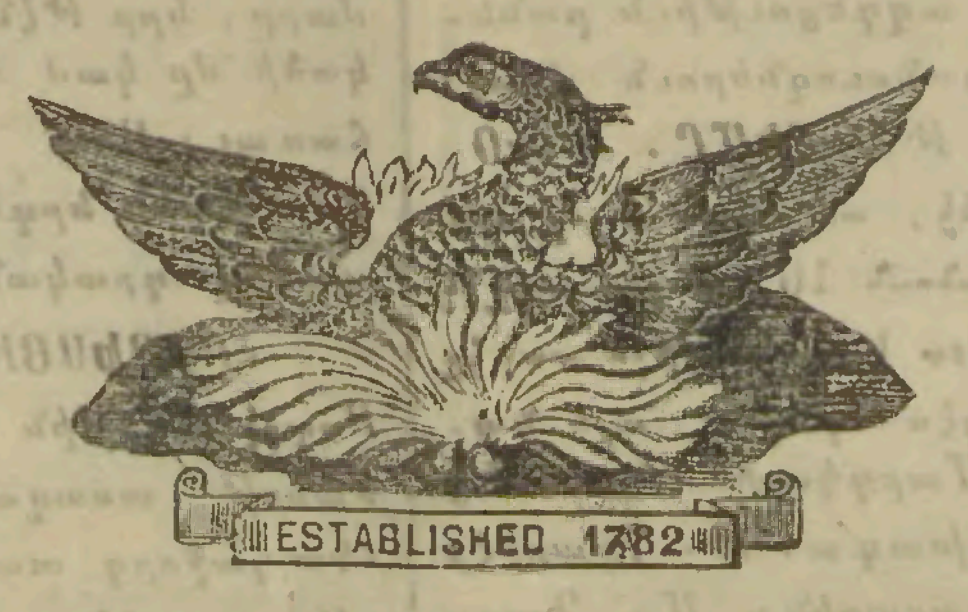
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ ՑԱՄԻՆ 1782

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի եւ կայծական՝ կալուածք, կարասիք եւ ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք եւ միշտ ուղղութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ եւ Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս Խան, գրասենեակ թիւ 1։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,200,000

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխն և պահեստի գոյացեալ դրամը կը համնին 4,000,000 անգլ. ոսկիի։

ՖԻՆԻՔՍ Ընկերութեան ալխազհանչակ ստատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 22,000,000 անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

COMPAGNIE ROSSIA A ST PÉTERSBOURG

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Հրամանով արտօնեալ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ

Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայիա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ 10,6 6,667 Ֆր.

Երաշխաւորութեան գումար 122,0 ,000 »

1901ի հասոյթք 54,000,000 »

1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 249,400,000 »

Ընկերութիւնը չափ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ և կեանքի վրայ։ Նաեւ երկաթուղիով և չոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու դէմ են։

Ընկերութեան քննիչ Արեւելից Ա. ՀԻՐՄԻՔ

Ղալաթիա, Բօրսաքէի Հանը (Ճին Մոյսասեան փողոց)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕԴՈՐ ՐԻԲԲԷՆ

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFACTURING Cº

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնն ցարդ 400 է աւելի պատուոյ վկայական և չքնաղ մեդալներ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին՝ Բերա, Շիշլի ճամբայ, Ղալաթիա Սէրայի գիմաց։

Բերա) Շիշլի ճամբայ Պօն-Մարշէի գիմաց թիւ 343 և 343 կրկին.

Ղալաթիա) Սինկէր Խան, Թիւնէլին եաւ.) Թրամվայի կայարանին գիմաց.

Ստամպօլ) Սուլթան Համամ թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Թաշխոնին գիմաց թիւ 13.

Սկիւտար, Չարշի Պօյու, թիւ 120.

Կեզծերէն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է Ընկերութեան կեդրոնական վարչատեղին կ'գտնուի Բերա, Շիշլի ճամբայ, թիւ 343 և 343 կրկին, Տիւզ Օլլու Սարգիս Պէյի տունը։

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերն որոշեալ քանակութեամբ ՖՈՍՖՈՐ կ'պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կ'քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձն որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կ'ակարանայ, ջիղերը կ'թուլնան, ծունկերը կ'կորսնցնեն ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կ'զգայ, սիրտը կ'տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնար մը կ'խոսէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պիլեօն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անուամբ դեղ մը հնարեց ու կորսուած ոյժը կատարելապէս կ'մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն որ մարդուս կազմուածքը կ'զօրացնէ, և մարմնոյն գիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինն յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ O vo-Lécithine Billon առնեն։ Օ Վօ Լէսիթին Պիլեօնն որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կ'ծախուի մեծ եղագործներու ու դեղավաճառներու քով։ 52—50

ՆՈՐՏՏԱՅՉԼԷՐ ԼՈՅՏ NORDDEUTSCHER LLOYD

PAQUEBOT POSTE IMPERIAL ALLEMAND

Նիւ-Եօրքի ճիծ, ուղղակի (Ճեպընթաց)

ՔՐՕՆՓՐԻՆՑ ՎԻԼՀԷԼՄ,	Պրէմէնէ Շէրպուր	4	Նոյմ.
ՔԱՅԶԷՐ ՎԻԼՀԷԼՄ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ,	»	» 18	»
ՖՐԻՏՐԻԽ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ,	»	» 8	»
ՇԷՄՆԻՑ,	»	» 15	»
ՔԱՍՍԷԼ,	»	» 22	»
ՖՐԱՆՔՖՈՒՐԴ,	»	» 29	»

Աւստրալիոյ ճիծ

ԿՐՕՅԷՐ ՔՈՒՐՖՈՒՐՍԴ, Ճենովա-Նափոլիէ, 18 Նոյմ. և պիտի երթայ Փօլօմպօ, Ատէլայիտ, Մէլպուրն և Սիտնէյ և Սիտնէյի մէջ Նորատայլէր Լոյտի միւս շոգենաւերուն հետ հաղորդակցելով պիտի երթայ Բրիսպէյն, Նոր Կալէտոնիա, Նոքսաար, Պաղավիա և Սինկապուր։

Պրեմէն-Պալթիմորէ ճիծ, ուղղակի

ԲԷՕԼՆ, Պրէմէնէ Պալթիմոր, 6 Նոյմ.

ՇՏՈՒՏԿԱՐԴ » » 20 Նոյմ.

Պրեմէն-Կալվէսթընի ճիծ

ՇԷՄՆԻՑ, Պրէմէնէ, 15 Նոյմ.

Պրեմէն-Քուպայի ճիծ

ՄԱՆՑ, Պրէմէնէ Հավանա, Սիէնֆուէկօ, Մանզանիլլ և Քուպա պիտի երթայ 14 Նոյ.

Պրեմէն-Պրազիլիոյ ճիծ

Պիտի հանդիպի Բէրնամպուքօ, Պահիա, Րիօ Ժանէյրօ և Սանդոս։

ԱԽԷՆ, Պրէմէնէ Միգվօր, 15 Նոյմ.

ՊՕՆ » 29 »

Պրեմէն-Լա-Բլաթայի ճիծ

ԲՑՍԼՉ, Պրէմէնէ, 8 Նոյմ. և պիտի եր յ Մոնդէվիտէօ և Պուէնօս Այրէս.

ՆՈՐՏԷՐՆԷՅ, » 22 » » » » » » »

Մայրենի Արեւելքի ճիծ

ԲՐԻՆՍԻՍ ԻՐԷՆԷ Համպուրկէ Նոյմ. 13ին և ՏԱՐՄՇՏԱՏ Պրէմէնէ, Նոյմ. 26ին պիտի երթան Փօլօմպօ, Բէնանկ, Սինկապուր, Հօնկքօնկ, Շանկայ, Նակազաքի, Հիօկօ և Եօքոհամա։

Մայր. Արեւելքի ճիծ, միայն ապրանքներու համար։

ՆՈՒՐԷՆՊԷՐԿ, Պրէմէնէ Նոյմ. 13ին և պիտի երթայ Բորդ Սաիտ, Բէնանկ, Սինկապուր, Հօնկքօնկ, Շանկայ, Ճափոն և փոխադարձաբար։

Ճենովա-Նափոլի-Նիւ-Եօրքի ճիծ

ԼԱՆ, Ճենովայէ Նափոլի Նոյմ. 19ին, Նիւ Եորք երթալու համար։

Պիտի ընդունի ապրանք և ուղեւոր վերոյիշեալ նաւահանգիստներուն համար։ Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Գործակալներուն

Կ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԵՒ Ժ. ՏԷՔՈՒԱՆ

Կալաթիա, Դորաքէօյ, Եէնի Խան Նº 21

Մաս.—Գործակալներն յանձնառու կ'ըլլան ապրանքներն ուղղակի Կ. Պոլսէն փոխադրել ի յիշեալ նաւահանգիստներէն մին։

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԲՈՊԵՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Թոմրուխ Խան, Եօնի-Ջամիէ ճամբան

Առիւծ և կէյա նշանով մեր լաստիկներ, որք ծանօթ են իրենց տոկունութեամբ, ձեւաւորութեամբ և վայելչութեամբ,

այս տարի աւելի դիմացկուն և նոր ձեւով շինուած են։ Մեծաքանակ առնել ուզողները պէտք է դիմեն մեր կեդրոնական մթերանոցը, Եօկի Ճամիլ ճամբա, Թոմրուխ Խան։ Այս կերպով թէ իրենք և թէ իրենց յաճախորդները գոհ պիտի մնան։ Հատով գնել ուզողներ եթէ յիշեալ նշանը կրող առաջին տեսակ անգլ. լաստիկները գնեն, հրապարակին վրայ գտնուած բոլոր լաստիկները կեղծ պիտի գտնեն։ Մեր լաստիկները կ'գտնուին բոլոր փոքրաքանակ ծախող վաճառատուններու մէջ։

Ընդհանուր Գործակալ ԿԷՏՐՈԼ

29

ՅԱԿՈԲ ՏԻՒԽՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պօլիս, Մահմուտ-Փաշայի Եօկուշ, Թ. 271

Վաճառատանս մէջ կ'ծախուին հարսնիքի համար մէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարանմ'ալ ունենալով վաճառատանս, յանձնարարուած անուշներն և զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կ'պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կ'գտնուի նաեւ ֆնտան և ուրիշ և ալ չոքոլներու ձևս մթերքներ։

Գա ազնիւ եղած անձ արարուժեիններ մեծ փութով կ'կատարուին Գինները շատ աժան են։

LANCASHIRE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Ռօյալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.

Դրամագլուխ և պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ՝

Լիվրբուլ, 1 North John St.

Լոնտոն, 28 Lombard St. E. C.

Ընկերութեանս սկզբունքն է վնասուց ամիջական և արագ

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

վճարում որով ամբողջ վաճառականաց վստահութիւնը գրաւած է։

Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ ՊՕՆՏ ՍԷԼԼԸՐ Եւ Ընկ. Բիւյիւք Թիւնէլ Խան, Ղալաթիա.

ԱՆՏ. ԹԷԼԵԱՆ Փոխ-Գործակալ ի Պոլիս Ալեմանք Խան, Թիւ 11 և 12.

Փոխ-Գործակալ յԱդրիանապոլիս, ՍԱՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Իքիզբուլուեան.

Ուրիշ Փոխ-Գործակալութիւններ Թուրքիոյ ելեւաւոր քաղաքաց մէջ.

ԹԷՄԶ ԷՆՏ ՄԵՐՉԻ

Անգլիական հալածողութեան ծովային ապահովագրական ընկերութիւն

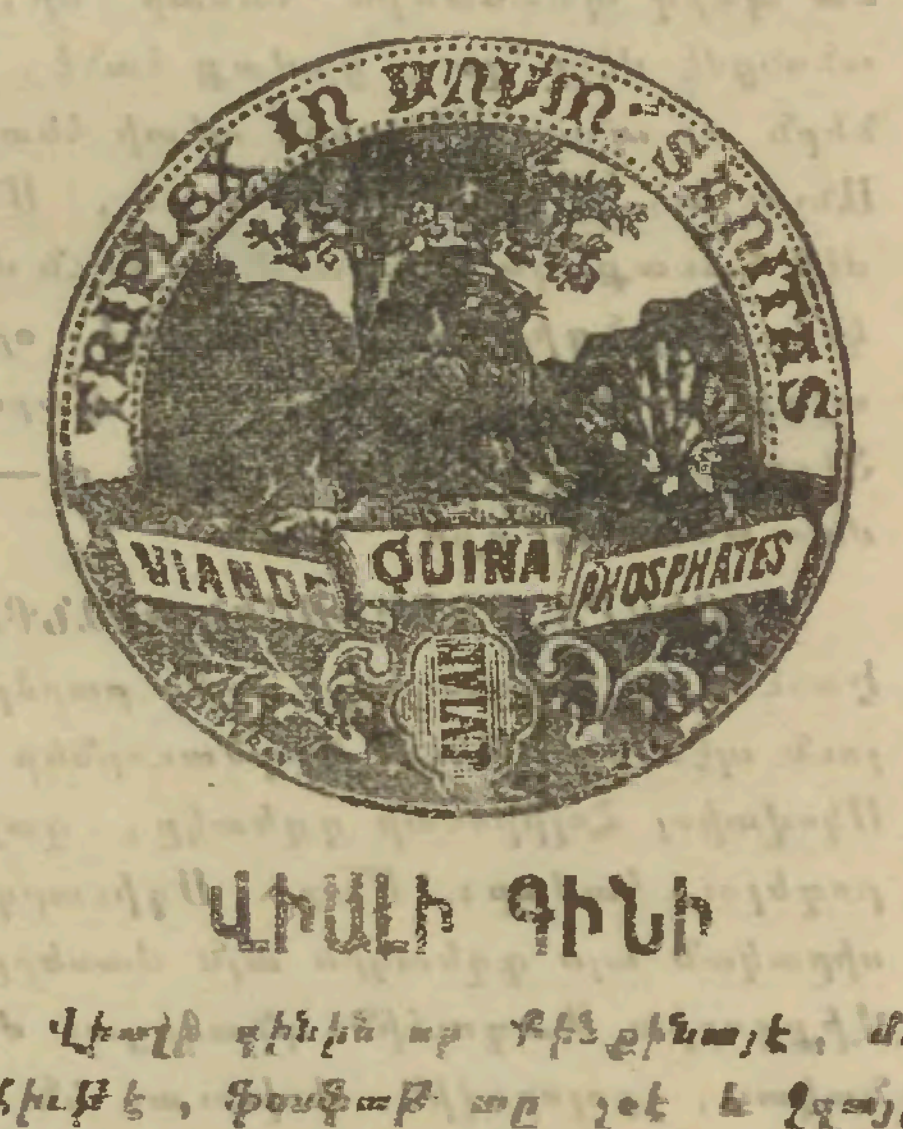
Դրամագլուխ 2,000,000 Անգլ. Ոսկի

Պահեստի գումար 1,055,000 » »

Տարեկան հասոյթ 500,000 » »

Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք և դրամներ ծովային արկածոց դէմ. —Գիններն խիստ չափաւոր։

AGENTS: —Bond Sellar & Cº

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

Վիալի գինին որ բէնքինայէ, մսէ հիւթէ, ֆոսֆատ որ չէ և ջղային ու ոսկրային գրութիւնը զօրացնելու անհրաժեշտ նիւթերէ բաղադրուած է, ամէնէն ընտիր մ'է. ամէնէն ազդու դեղն է որ կ'բուժէ արեան աղքատութիւնը, ցեղնութիւնը, թոքախտ, առաջացած թուլութիւնը, գէշ մարսողութիւնը ու ծերութեան տկարութիւնը։ Նոր ապաքինողներ, ծերեր, կիներ, մանուկներ, ամէն կազմ անձերէն և այրերուն մէջ ներքին անդամներու ուժն կրող կենդանիներով, Վիալի գինին, ծախ այժմ կ'առաջարկուի։ Գինին կ'գտնուի և Պոլսոյ եւ Գաւառաց դեղագործներու մէջ։ 52—30

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ

Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պապը Ալի ճամբան

ԳԱՒԱՌԻ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մեր բաժանորդներուն կ'յիշեցնենք թէ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար երեսուն ղր. ի նամակի թուղթ անհրաժեշտ է։ Առանց անոր, հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ Կ'ՄՆԱՅ։

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,,Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ	6 Մեճ.
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ »	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ »	1 ½ »
ՁՍՈՒԹԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	20 Փր.

ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ

Բօստ լոքտայով 12 ղրշ.

ՏԱՐԵԿԱՆ » » » 7 Մեճ.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ 36 Ֆր.

» ՎԵՑԱՄ. 18 ԵՌԱՄ. 9 Ֆր.

ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 ղրշ. — 20 ՖՐ.ՆՈՑ 94 ½ ղրշ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 ղրշ.

Նոյն պայմանք Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար։ ՄԻՇՏ ԿԱՆԽԻԿ

Թղթատարութիւն՝ մեր վրայ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (134)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

ԴՐԱՄԻՆ ՁՈՀԵՐԸ

ԳԻՐՔ Բ.

ՀԷՔՏՈՐ ԻՇԽԱՆՆ ԵՒ ԱՆՄԵՂ ԿՈՅՍԸ

ԽԵ.

Ֆօսաւօ թէև երկնցուց իւր թէ սիկառը վառելու համար մոմէ մը, և արոյրէ թելը քաշեց ու քաշեց։ Նախասենեկին մէջ հաւաքուած 11 կամ 12 հոգիները սարսափի ձիչ մ'արձակեցին։ Ջինաչարը մեծ աղմուկով փլաւ Անդօնէնի և Հէքդորի վրայ՝ Բասդէլ Վիվան մէկ ստուեով ելաւ կամ կայ, գլուխը ծանրապէս ճզմուած։ Տօքդորն ալ ոտք ելաւ դժուարութեամբ, դէմքն արիւնլուայ։—Վիրաւորուեցաւ, կակազեց Հէքդոր ձեռքերը զալարելով։ Ա՜հ, թշնամոր նետերն այս գինաչարին մէջ են։ Օգնութի՛ւն, չո՛ւտ, օգնութի՛ւն։

Անդօնէն Ֆրէտօ, որ գինովութիւնը թափած էր բոլորովին, հազիւ կրնար ոտքի վրայ մնալ։ Արտօ հանդերձ, կ'փորձէր համոզել թէ վտանգը գոյութիւն չունէր։—Համդարտութի՛ւն, բսաւ։ Բան մը չկայ։ Սկրդուք մ'է միայն։ Պաղ ջուր, սառ և աղ։ Խնձի պէտք եղածն ասոնք են։

Ամէն մարդ վազեց ուզուած առարկան ըը շուտով բերելու։ Երկվայրկեան մ'անցաւ։ Ցանկարծ տարապախտ Ֆրէտօ սարսուռ մը զգաց։—Օ՛հ, բսաւ, տարօրինակ պաղարիւնով մը բայց մարած ձայնով, կորսուա՛ծ եմ։

—Ֆրէտօ՛, սիրեցեա՛լ Ֆրէտօ, պիտի ազատենք ձեզ, պատասխանեց Հէքդոր։

—Կարելի չէ։ Թոյնը, որ երակներուս մէջ կ'հոսի, դարման չունի։ Բիչ մ'առաջ պաղութիւն կար վրաս, հիմա կրակներուն մէջն եմ։ Հինգ վայրկեանի կեանք ունիմ։ Օ՜հ, ինչ սոսկալի ցաւ։ Ջո՛ւր, յանո՛ւն Աստուծոյ, ջո՛ւր։

Անմիջապէս չիչ մը լեցուն ջուր բերին։ Տօքդորն առաւ, բայց ձեռքը կ'դողար սարսռազին։ Սրուակին վիզը կռուեցաւ ակռաներուն զարնուելով։ Աչքերն իրենց կապիճներուն մէջ կ'թաւալէին և դէմքը կը նմանէր ողջ ողջ բոցերուն մէջ այրած մարդու մը դէմքին։ Կուրծքը կ'հեւար խաչոր փքոցի մը կողերուն պէս։ Հոնդիւն մը դուրս կ'եղնէր շրթներէն։ Խոլաւ, ջղաձգօրէն թաւալեցաւ, ու այլ և չշարժեցաւ։ Ամէն բան լմնցած էր։—Մեռա՛ւ, սրտաց Հէքդոր, բարկամին անկ դան մարմնոյն առջեւ ծունր դնելով։—Պիտի չխօսի՛, բսաւ Պառոն տ' Ֆօսաւօ ցած ձայնով։

ԽԶ.

Հէքդոր, յուզումէն, վիշտէն ընչասպառ, մտեցաւ։—Ծո՛ւտ, իր սենեակը տարէք, անկողինը դրէք և խնամեցէք, հրամայեց Ֆօսաւօ։

Ծառաներն հնազանդեցան խոհեմ։ Կոչնականներուն գինովութիւնն անցած էր կարծես դիւթութեամբ։ Խօլ զուարթութիւնը տեղի տուած էր խորունկ սրհաւիրքի մը։—Տարաբախտ Ֆրէտօյի մարմինն արդեօք իր տունը տանելու է, բսաւ հը-բաւիրեալներէն մին։

—Ո՛չ, պատասխանեց Սէզար։ Թո՛ղ իմաց տրուի ոստիկանութեան Բ-միսէրին որպէս զի մահն հաստատէ և տեղեկագիրը պատրաստէ։ Ես Տօքդորին տունն իմաց տալու երթամ։

Պառօնը փութաց դուրս ելնել, մասերուն մէջ պլորելով և գրպանը դնելով արոյրէ թելը։ Դուրսը, մէջուն հետզհետէ կ'թանձրանար։ Ֆօսաւօ գնաց իր կառքին քով որ կ'սպասէր որոշուած տեղը։—Կապրիէլ ծառուղի, Բօնքօրթի հրապարակին անկիւնը շուտ, ըսաւ Պէնէտէգդոյի կառքին մէջ ցատկելով։—Գործս յաջող չէ, մրմռաց, մինչ ձին կ'սուրար։ Միայն Ֆրէտօ մեռաւ։ Հէքդոր անխոցելի է ինչ է։ Հոգ չէ։ Խաղը պիտի չանհետի նորէն։

⁂

Բաւական ժամանակ կայ, որ խօսած չենք Մարիամ Ժիլպէրի վրայ որ Շաալէնի ապարանքէն վռնտուեցաւ Հանրի Դուքսին անողոք կամքովը։ Էլէնին նախկին սանուհին չէր կրնար համակերպիլ աքսորի մը որ իր կեանքը կ'խորտակէր։ Առաջները, ամէն իրիկուն, կ'թափառէր ապարանքին շրջակաները, սիրտն կյան աչքերն արցունքներով թրջած, լռելեայն պատահմունքը դիտելով,—ինչպէս Աղաւնի Եւա, իրենց անկումէն ետքը, կ'դիտէին կորսուած դրախտին հոյակմոնները։ Չէր կրնար սակայն իր վշտին պրադել յարաժամ։ Ապրիլ պէտք էր։ Ուզած չըլլալով Դքսուհիին առատաձեռնութէն ընդունիլ, պաշտօն փնտռեց իբր սպասուհի կամ հիւանդապահուհի, և Պաք փողոցը, տարիքոտ ու հիւանդոտ կնոջ մը տունն ընդունուեցաւ։ Ամէն օր, ժամ 11ին, գիշերային հսկող սպասուհի մը կուգար կ'յաջորդէր իրեն և Մարիամ Ժիլպէր Միրոմէնիլ փողոցի իր անշուք սենեակը կ'երթար, անցնելով Բ Նքօրթի կամ բքէն, համանուն հրապարակէն, Կապրիէլ ծառուղիէն և Էլիզէ փողոցէն։ Միշտ կանգ կ'առնէր ա'ն պղտիկ դարպասանին դէմ ուր ատենօք իր կինօ քայլերը փորձած էր Էլէն տը Շաալէն, զոր իր աղջիկը կ'անուանէր։ Աչքերն անոր առնէր արցունքներով կ'լնային։ Այն իրիկունն ուր սոսկալի յանկր տեղի կունենային Սէնդ Օնորէ արուարձանին և Ֆրանսուա Ա. փողոցին մէջ, գիշերային սպասուհին քիչ մը ուշ մնացած ըլլալով, Մարիամ ժամ 11ը քառորդ անցած միայն մեկնեցաւ Պաք փողոցէն։ Թանձր մէջուն պատճառաւ վախցաւ որ ճամբան կ'կորսնցնէ եթէ Բօնքօրթի հրապարակէն երթայ։ Բուալյալ կամուրջին ճամբան բռնեց, և անցաւ Բրիօլի փողոցէն, որ ուղղակի Կապրիէլ ծառուղին կ'տանէր զինք։ Որովհետեւ, հակառակ տարիքին, շատ կ'քալէր, կէս ժամէն առաւ ճամբուն 7/8 մասը։ Այն պահուն երբ Ալոււմպին պատերուն տակէն կ'անցնէր, տեսաւ կառք մը, որուն լապտերներն արիւնի երկու բիծերու կ'նմանէին մշուշին մէջէն։ Կառքն արագ արագ կ'երթար և Պուասի տ'Անկլա փողոցին անկիւնը կանգ առաւ։ Մարդ մը իջաւ կառքէն, Կապրիէլ ծառուղին գնաց, և Մարիամ իր եռակէն քալելու ձայն առաւ, մինչ կառքը կ'հեռանար։ Խեղճ սպասուհին վ խնալու բան մը չունէր, սակայն վախցաւ և Շանզ Էլիզէի ծառերուն տակ ապաստանեցաւ։ Ցանկարծ ամէն ձայն դադրեցաւ։ Մարդը կանգ առած էր։ Մարիամ ինք ալ կեցաւ զարմանալով, Շաալէնի ապարանքին դէմը կ'գտնուէր։ Անհնարկով փորձեց որոշել վանդակորմին պզտիկ դուռը։ Շարժուն ստուեր մը կեցած էր դր ն առջ —Ձե սխալիր, մրմռաց Ժիլպէր Մէ՛կը կայ հոն։ Երիկ մարդ մ'է։

Եւ ծառի մը կրթնելով, սպասեց։ Վայրկենէ մը, փականքին մէջ ճռ չող բանալիի մը ձայնն ր ուշադրութիւնը գրաւեց։ Պզտիկ դուռն իր ծխնիներուն վրայ դարձաւ և ստուերն անյայտ եղաւ։—Ներս մտաւ, մրմռաց Մարիամ։ Ո՞վ է։ Ֆո՞ւքսն է արդեօք։ Բայց ինչո՞ւ գաղտնապէս կ'մտն։ Մեծ դուռնէն չի՞ կրնար անցնիլ։ Տար րինա՛կ բան։ Հասկնալ կ'ուզեմ։

Դրան մօտեցաւ եւ տեսաւ որ գոց էր։—Այս վանդակորմին միւս կողմն ի՛նչ կ'անցնի արդեօք, չարունակեց սպասուհին անձկութեամբ։ Այս գաղտնիքը տարօրինակ կ'երեւայ ինծի։ Ո՞վ գիտէ, թերեւս այս գիշերային այցելութեան մէջ մտա ունի սա Ս րէն տը Լաանին։ Մտքիմ մը ներս անցնիլու չափ անպարկեշտ աղջիկ մ'է, իմ կարծիքովս։ Ա՛հ, եթէ կարենայի ապացոյց մը ձեռք ձգել։ Պիտի սպասեմ հոս։

Պարտէզ մտնող մարդը, գրեթէ աւելորդ է ըսել, Պառոն տը Ֆօսաւօն էր։ Կառքէն իջնելով, ըսած էր Պէնէտէգդոյի.—Հիմակ անմիջապէս Վէրնէօյլ փողոց, Տքդ. Ֆրէտօյի տունը գացէք, դռնապանը կանչեցէք և ըսէք որ դժբախտութիւն մը պատահած է իր վարձակալին, որուն մարմինը քիչ ատենէն պիտի բերեն։ Թո՛ղ իմաց տայ ծառաներուն։

—Սի, Սինեօր։

—Երբ ձեզի բան մը հարցնեն, «չեմ գիտեր» ըսէք։ Ցեռոյ, կարելի եղածին չափ շուտ հոս եկէք։

Սէզար պարտէզ մտնելուն պէս, գնաց դէպ այն դուռն ուրկէ Ասորէն դ ս ե ւ ած էր առանց գոցելու։ Ֆօսաւօ դուռն հ եց և պզտիկ բանլի մը մէջ զատւ ինքզինք։ Թէև Ասորէնի չինած յատակագծէն աղէկ ուսումնասիրած էր, բայց չէր կրնար կողմնորոշուիլ քալել ապարանքին մէջ, առանց իր ներկայութիւնը մ տնելու առնակայնակ բախումով մը։

(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Սովորական էֆ. Գ. Թորոսեանի ընդ. Օր. Սիրանոյշ Թաշճեանի ամուսնութեան առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են հիւանդանոցիս.—Տէր և Տիկին Պասրիկ էֆ. Կիւմիւշկեան 324 ղշ., Գէորգ էֆ. Փիրմանեան և որդիք 400, Տէր և Տիկին Գրիգոր էֆ. Զոհրապ 324, Տէր և Տիկին Սարգիս էֆ. Թաշըքճեան 216, Տէր և Տիկին Եղիա էֆ. Շահպազ 216, Տէր և Տիկին Պօղոս էֆ. Քէրէսթէճեան, Տէր և Տիկին Միսաք էֆ. Տապանեան, Տէր և Տիկին Երուանդ էֆ. Ն. Շիրինեան, Տէր և Տիկին Յովհաննէս էֆ. Ալալէմճեան, Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Պասմաճեան, Տէր և Տիկին Յարութիւն էֆ. Զրաճեան, Բարսեղ էֆ. Յ. Իսմիրլեան ողլուեան, Տէր և Տիկին Միհրան էֆ. Սինամ Գալֆաեան, Գրիգոր էֆ. Էվրէնեան, Տէր և Տիկին Սարգիս էֆ. Բագրճեան 108 ական, Թադէոս էֆ. Համէսեան 120, Տէր և Տիկին Տքդ. Յովհաննէս Խան Սէքէեան 190, Տէր և Տիկին Ցակոբ էֆ. Գարամանեան 216, Յարութիւն էֆ. Այլանեան 216, Խորալամպօ էֆ. Անակնօսթիսի 216, Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Րէյիսեան 108։

(Կնք. Հոգաբարձութեան Ս. Փրկչի Հիւանդանոցի)